

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كِبَاسٌ طَرَفُهُ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْأَصَالِ ﴿١٥﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهٗ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ فِي الْأَرْضِ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾ لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾

۱۴- دَعْوَةُ الْحَقِّ : مناجات حقیقی،

شایستگی مناجات - يَدْعُونَ : می خوانند -

لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ : هیچ پاسخی

به (دعای) آنان نمی دهند - بِاسِطٍ كَفِّيهِ :

کسی که کف دستش را گشوده - لِيَبْلُغَ :

تا برسد - فَاهُ : (به) دهانش - وَمَا هُوَ

بِبَالِغِهِ : در حالی که به آن نمی رسد -

ما: نیست - ضَلَالٍ : بیراهه، تباهی

۱۵- طَوْعًا وَكَرْهًا : خواه ناخواه -

ظِلَالُهُمْ : سایه هایشان - بِالْغُدُوِّ : در

صبح - الْأَصَالِ : شب

۱۶- أَوْلِيَاءَ : دوستان و سرپرستانی -

لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا : اختیار

سود و ضرر خودشان را ندارند -

يَسْتَوِي : یکسان هستند - الْأَعْمَى : کور -

الْبَصِيرُ : بینا - تَشَابَهَ : مشتبه شده است -

الْخَلْقُ : امر آفرینش - الْقَهَّارُ : بسیار

مسلط و چیره

۱۷- سَالَتْ : جاری شدند - أَوْدِيَةٌ : رودخانه هایی - بِقَدَرِهَا : به اندازه (ظرفیت) شان - احْتَمَلَ : (بر روی خود)

حمل کرد - زَبَدًا : کفی - رَابِيًا : بالآمده و زیادشونده - مِمَّا : من + ما - يُوقِدُونَ : می افروزند - ابْتِغَاءَ : در طلب -

حِلْيَةٍ : زیور - مَتَاعٍ : وسیله بهره مندی - يَضْرِبُ : (مثال) می زند - جُفَاءً : پراکنده - يَمْكُتُ : باقی می ماند

۱۸- اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ : دعوت پروردگارشان را پاسخ دادند - الْحُسْنَى : نیکوترین (پاداش) - لَافْتَدَوْا بِهِ : قطعاً آن را

(در مقابل رهایی) عوض می دادند - مَأْوَاهُمْ : جایگاهشان - بِنَسِ الْمِهَادُ : چه بد آرامگاهی است

﴿۱۹﴾ أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى
إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿۲۰﴾ الَّذِينَ يُوْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ
الْمِيثَاقَ ﴿۲۱﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَيَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿۲۲﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
وَيُكْرَهُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿۲۳﴾ جَنَّتٌ عَدْنٍ
يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ
يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿۲۴﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ
عُقْبَى الدَّارِ ﴿۲۵﴾ وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿۲۶﴾ اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
مَتَاعٌ ﴿۲۷﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ
إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنْابَ ﴿۲۸﴾ الَّذِينَ آمَنُوا
وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿۲۹﴾

۱۹- **أَمَّا** : که آنچه - **أُنْزِلَ** : نازل شده

است - **أَعْمَى** : کور(دل) - **يَتَذَكَّرُ** :

متذکر می شوند (پند می گیرند) - **أُولُوا**

الْأَلْبَابِ : خردمندان

۲۰- **يُوْفُونَ** : وفا می کنند - **لَا يَنْقُضُونَ**:

نمی شکنند - **الميثاق** : پیمان محکم

۲۱- **يَصِلُونَ** : پیوند برقرار می کنند -

يَخْشَوْنَ : می هراسند - **يَخَافُونَ** :

می ترسند

۲۲- **ابْتِغَاءَ** : در طلب - **وَجْهِ** : خشنودی -

أَقَامُوا : برپاداشتند - **أَنْفَقُوا** : (در راه

خدا) انفاق کردند - **مِمَّا** : من + ما -

رَزَقْنَاهُمْ : به آنان روزی داده ایم -

عَلَانِيَةً : آشکار - **يُدْرَهُونَ** : از بین

می برند - **عُقْبَى** : عاقبت (نیکو) - **الدَّارِ** :

سرای دنیا

۲۳- **عَدْنٍ** : جاودانه - **صَلَحَ** : صلاحیت

دارد - **ذُرِّيَّتِهِمْ** : فرزندان، نسل هایشان - **باب** : در

۲۴- **نِعَمَ** : چه نیکوست - **عُقْبَى** : رک : ۲۲ - **الدَّارِ** : رک : ۲۲

۲۵- **يَنْقُضُونَ** : رک : ۲۰ - **ميثاقه** : محکم کردن آن (عهد) - **أَنْ يَوْصَلَ** : که پیوند خورد - **سَوْءَ** : (عاقبت) بد -

الدَّارِ : رک : ۲۲

۲۶- **يَسْطُرُ** : گسترش می دهد - **يَقْدِرُ** : تنگ می کند - **فَرِحُوا** : شاد شده اند - **ما** : نیست - **مَتَاعٌ** : کالایی (ناچیز)

۲۷- **لَوْلَا أُنْزِلَ** : چرا نازل نشده است؟ - **يُضِلُّ** : گمراه می کند - **أَنْابَ** : بازگردد

۲۸- **تَطْمَئِنُّ** : آرامش می یابد

۲۹- طوبی : خوشترین (زندگی) -

حُسْنُ مَتَابٍ : بازگشت نیکو

۳۰- قَدْ خَلَتْ : در گذشته اند - اِتَّبِعُوا : تا

بخوانی - اَوْحَيْنَا : وحی کردیم - مَتَابٍ : بازگشت من

۳۱- سَيَّرَتْ : به حرکت درآورده می شد -

الْجِبَالُ : کوه ها - قُطِعَتْ : قطعه قطعه

می شد - كَلَّمَ : به حرف می آمدند -

المَوْتِ : مردگان - لَمْ يَأَيَّسْ : مأیوس

نشده اند - لَهْدَى : هدایت می کرد -

لَا يُزَالُ ... تُصِيبُهُمْ : پیوسته به آنان

می رسد - صَنَعُوا : انجام داده اند -

قَارِعَةً : (بلای) کوبنده ای - تَحُلُّ : فرود

می آید - قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ : نزدیکی

خانه شان - حَتَّى يَأْتِيَ : تا بیاید - لَا يُخْلِفُ

المِيعَادَ : خلف وعده نمی کند

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ مَتَابٍ
 ﴿٢٩﴾ كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا
 عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ
 رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ﴿٣٠﴾ وَلَوْ أَنَّ
 قُرْءَانًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَ بِهِ الْمَوْتُ
 بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأَيَّسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ
 اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا
 صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ
 إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزَى بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ
 فَامْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾
 أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ
 قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بَظَاهِرٍ مِنْ
 الْقَوْلِ بَل زَيْنٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ
 وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾

۳۲- لَقَدْ اسْتَهْزَى بِ... : قطعاً مسخره شدند - اَمَلَيْتُ : مهلت دادم - اخَذْتُهُمْ : آنان را مجازات کردم - عِقَابٍ :

کیفر من

۳۳- أَفَمَنْ... : آیا کسی که ... (مانند غیر اوست؟) - قَائِمٌ : مسلط، متولی - كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ : هر کسی و عملکردش -

سَمُّوهُمْ : آنان را توصیف کنید - تُنَبِّئُونَهُ : به او خبر می دهید - بَظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ : با سخنی سطحی - زَيْنٌ :

آراسته شده است - صُدُّوا : باز داشته شده اند - السَّبِيلِ : راه (راست) - مَنْ يُضِلِلِ : هر کس را گمراه کند - هَادٍ :

هدایت کننده ای

۳۴- أَشَقُّ : پرمشقت تر - وَاَقٍ : نگهدارنده ای

بج

﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظُلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ ۳۵ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ الْكِتَابُ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَآبٍ﴾ ۳۶ ﴿وَكَذَلِكَ أُنْزِلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ ۳۷ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ ۳۸ ﴿يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ مَا يُعِزُّهُمْ أَوْ تَنْوِقِينَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ ۳۹ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ۴۰ ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ ۴۱

۳۵- **وُعدَ** : وعده داده شده اند - **الأنهار** :

نهرها - **أكلها** : میوه اش - **ظلها** :

سایه اش - **عقبی** : عاقبت - **اتقوا** : تقوا
پیشہ کرده اند

۳۶- **آتينهم** : به آنان دادیم -

يفرحون : شادی می کنند - **أنزل** : نازل

شده است - **الأحزاب** : گروه ها (ی اهل

کتاب) - **ينكر** : انکار می کنند - **أمرت** :

امر شده ام - **أدعوا** : دعوت می کنم -

مصاب : بازگشت من

۳۷- **حكما** : فرمانی - **لئن اتبعت** : اگر

پیروی کنی - **أهواءهم** : هوس هایشان -

ولي : سرپرست، یاور - **واق** :

نگهدارنده ای

۳۸- **ذرية** : فرزندان - **ما كان لرسول** :

برای هیچ پیامبری ممکن نیست - **أن**

يأتي : ... : که ... را بیاورد - **آية** :

معجزه ای - **أجل** : زمانی - **كتاب** : حکم مقرر

۳۹- **يمحو** : محو می کند - **يثبت** : تثبیت می کند - **أمر** : اساس

۴۰- **إن ما نرينك** : اگر به تو نشان دهیم - **نعدهم** : به آنان وعده می دهیم - **تنوقينك** : جان تو را بگیریم - **البلغ** :

رساندن پیام

۴۱- **أولم يروا** : و آیا ننگریسته اند؟ - **نأتی الارض** : به کار زمین می پردازیم - **ننقصها** : در حالی که کم می کنیم -

أطرافها : اهای آن - **يحكم** : داوری می کند - **لامعقب** : (هیچ) بازگرداننده ای نیست

۴۲- **عقبی** : عاقبت (نیکو) - **الدار** : سرای دنیا

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٦﴾

سُورَةُ اِبْرَاهِيمَ ﴿٥٢﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرُّكُوتُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾
اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ
لِّلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ
الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي ضَلٰلٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا
مِّن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾
وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ
اللَّهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

۴۳- مُرْسَلًا : فرستاده (خدا) - كَفَىٰ بِاللَّهِ

شَهِيدًا : خدا برای گواه بودن کافی است

سورة ابراهيم

۱- لِتُخْرِجَ : تا بیرون آوری - صِرَاطِ :

راه - الْعَزِيزِ : (خدای) همیشه پیروز -

الْحَمِيدِ : ستوده

۲- وَوَيْلٌ : وای

۳- يَسْتَحِبُّونَ : ترجیح می دهند -

يَصُدُّونَ : باز می دارند - يَبْغُونَهَا عِوَجًا :

انحراف آن را می خواهند - ضَلَالٍ بَعِيدٍ :

گمراهی زیادی

۴- لِسَانٍ : زبان - لِيُبَيِّنَ : تا روشن کند -

يُضِلُّ : گمراه می کند - الْعَزِيزُ : رک : ۱

۵- أَنْ أَخْرِجَ : که بیرون آور - ذَكِّرْهُمْ :

آنان را یادآوری کن - صَبَّارٍ : بسیار

بردار - شَكُورٍ : بسیار سپاسگزار

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ① وَإِذْ تَأَذَّتْ رَبِّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ② وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَفِيٌّ حَمِيدٌ ③ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ④ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِ اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ⑤ قَالُوا إِن أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كُنَّا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ⑥

ع- اذْكُرُوا: به یاد آورید - اَنْجَاكُمْ: شما

را نجات داد - آلِ فِرْعَوْنَ: فرعونیان -

يَسُومُونَكُمْ: شما را شکنجه می کردند -

يُذَبِّحُونَ: بسیار سر می بریدند -

أَبْنَاءَكُمْ: پسرانتان - يَسْتَحْيُونَ: زنده

می گذاشتند - بَلَاءٌ...عَظِيمٌ: آزمایشی

بزرگ

۷- تَأَذَّنَ: اعلام کرد - لَأَزِيدَنَّكُمْ: قطعاً

بر (نعمت‌های) شما می افزایم - لَئِنْ

كَفَرْتُمْ: اگر ناسپاسی کنید

۸- حَمِيدٌ: ستوده

۹- لَمْ يَأْتِكُمْ: به شما نرسیده است -

نَبُؤًا: خبر، داستان - جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ...:

پیامبران‌شان... را برایشان آوردند - رَدُّوا:

(برای ساکت کردن) برگرداندند -

أَيَّدِيَهُمْ: دستان (پیامبران)شان -

أَفْوَاهِهِمْ: دهان‌هایشان - أُرْسِلْتُمْ:

فرستاده شده‌اید - بِهِ: بر (رساندن) آن - شَكٍّ... مُرِيبٌ: شکی اضطراب‌آور - مِمَّا: من + ما - تَدْعُونَنَا: ما را

فرامی خوانید

۱۰- فَاطِرٌ: پدیدآورنده - يَدْعُوكُمْ: رک: ۹ - لِيَغْفِرَ: تا پیامرزد - مِنْ ذُنُوبِكُمْ: گناهانتان - يُؤَخِّرُكُمْ: به شما

مهلت دهد - مُّسَمًّى: معین - إِنْ أَنْتُمْ: شما نیستید - تُرِيدُونَ: می‌خواهید - أَنْ تَصُدُّونَا: که ما را بازدارید - عَمَّا:

عَنْ + ما - فَأْتُونَا: پس برای ما بیاورید - سُلْطٰنٍ: دلیلی

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ
يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ
بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ
﴿١١﴾ وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أَدْثَبْتُمُونَا ۚ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ
﴿١٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾ وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ
ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ وَاسْتَفْتَحُوا
وَخَافَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ
مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِغُهُ ۖ وَيَأْتِيهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۚ وَمِنْ وَرَائِهِ
عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ
كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَلُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

۱۱- **إِنْ نَحْنُ** : ما نیستیم - **يُمُنُّ** : منت

می نهد - **ما كَانَ لَنَا** : برای ما ممکن

نیست - **أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِ...** : که برای شما

...را بیاوریم - **سُلْطَانٍ** : دلیلی - **فَلْيَتَوَكَّلْ** :

(ف + لیتوکل) پس باید توکل کند

۱۲- **ما لَنَا** : ما را چه می شود؟ - **أَلَّا**

نَتَوَكَّلْ : که توکل نکنیم - **وَقَدْ هَدَانَا** :

در حالی که به ما نشان داده است -

سُبُلَنَا : راههای (نجات) ما - **لَنَصْبِرَنَّ** :

قطعاً صبر می کنیم - **أَدْثَبْتُمُونَا** : ما را (با

آن) آزدید - **فَلْيَتَوَكَّلْ** : رک : ۱۱

۱۳- **لَنُخْرِجَنَّكُمْ** : قطعاً شما را بیرون

می کنیم - **لَتَعُودُنَّ** : قطعاً باز می گردید -

مِلَّتِنَا : آیین ما - **أَوْحَىٰ** : وحی کرد -

لَنُهْلِكَنَّ : حتماً هلاک می کنیم

۱۴- **لَنُسَكِّنَنَّكُمْ** : قطعاً شما را ساکن

می کنیم - **خَافَ** : بترسد - **مَقَامِي** :

ایستادن (در پیشگاه) من - **وَعِيدٍ** : وعده مجازات من

۱۵- **اسْتَفْتَحُوا** : پیروزی خواستند - **خَابَ** : ناکام شد - **جَبَّارٍ** : گردنکش - **عَنِيدٍ** : حق ستیز، معاند

۱۶- **مِنْ وَرَائِهِ** : در برابرش - **يُسْقَىٰ** : نوشانده می شود - **صَدِيدٍ** : چرکین و خونین

۱۷- **يَتَجَرَّعُهُ** : جرعه جرعه می نوشد - **لَا يَكَادُ يُسِغُهُ** : نمی تواند آن را به آسانی فرو برد - **يَأْتِيهِ** : به سراغش

می آید - **الْمَوْتُ** : مرگ - **وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ** : ولی او هرگز نمی میرد - **مِنْ وَرَائِهِ** : رک : ۱۶ - **غَلِيظٌ** : سخت، شدید

۱۸- **رَمَادٍ** : خاکستری - **اشْتَدَّتْ بِهِ** : که بر آن با شدت بوزد - **الرَّيحُ** : باد - **عَاصِفٍ** : طوفانی - **لَا يَقْدِرُونَ** ... :

دست نمی یابند - **مِمَّا** : من + ما - **هُوَ الضَّلَلُ الْبَعِيدُ** : همان گمراهی زیاد

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ يَٰسَآءَ
يُذْهِبُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ
﴿٢٠﴾ وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُّغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ سُوءًا عَلَيْنَا
أَلْجَرْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ الشَّيْطَانُ
لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ أَنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ إِلَّا أَن
دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلَوْلَمْوَ أَنفُسَكُمْ
مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ
بِمَآ أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
﴿٢٢﴾ وَأَدْخِلَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ جَنَّٰتٍ
تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خٰلِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ
فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً
كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

۱۹- أَلَمْ تَرَ: آیا ننگریستی؟ - إِنْ يَٰسَآءَ: اگر

بخواهد - يُذْهِبُكُمْ: شما را (از بین)

می برد - يَأْتِ بِ...: ... را می آورد

۲۰- عَزِيزٍ: دشوار

۲۱- بَرَزُوا: ظاهر شوند، روبرو شوند -

اسْتَكْبَرُوا: تکبر ورزیدند - لَكُمْ تَبَعًا:

پیروان شما - أَنْتُمْ مُّغْنُونَ عَنَّا: شما ما را

دور می کنید - هَدَّيْنَا: ما را هدایت کرده

بود - سُوءًا: یکسان - أَلْجَرْنَا: چه

بی تابى کنیم - مَحِيصٍ: راه فرار

۲۲- قُضِيَ الْأَمْرُ: کار تمام شود -

أَخْلَفْتُكُمْ: با شما خلف وعده کردم -

سُلْطٰنٍ: تسلطی - أَن دَعَوْتُكُمْ: اینکه

شما را فراخواندم - اسْتَجَبْتُ لِي: به

(دعوت) من پاسخ دادید - لَا تَلُمُونِي:

من را سرزنش نکنید - مَا أَنَا: من نیستم -

مُصْرِخِكُمْ: فریادرس شما - كَفَرْتُ بِ...: ... را انکار کردم - مَا أَشْرَكْتُمُونِ: اینکه شما مرا شریک (خدا) گرفتید

۲۳- أَدْخِلَ: وارد شوند - الْأَنْهَارُ: نهرها - تَحِيَّتُهُمْ: درودشان

۲۴ - كَلِمَةً طَيِّبَةً: سخن پاک و پسندیده (اعتقاد حق) - شَجَرَةٍ: درخت - أَصْلُهَا: ریشه اش - فَرْعُهَا: شاخه اش

۲۵- **تُؤْتِي** : می دهد - **أَكَلَهَا** : میوه اش -
كُلِّ حَيْنٍ : هر زمانی - **يَتَذَكَّرُونَ** : متذکر
 شوند (پند گیرند)

۲۶- **كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ** : سخن پلید (اعتقاد
 باطل) - **شَجَرَةٍ** : درخت - **أُجْتُتْ** : کنده
 شده است

۲۷- **يُثَبِّتُ** : ثابت می کند - **الْقَوْلِ**
الثَّابِتِ : سخن و اعتقاد پایدار - **يُضِلُّ** :
 گمراه می کند

۲۸- **أَلَمْ تَرَ** : آیا ننگریستی؟ - **بَدَّلُوا** :
 تبدیل کردند - **كُفَرُوا** : ناسپاسی - **أَحَلُّوا** :
 جای دادند - **دَارَ الْبَوَارِ** : سرای نابودی

۲۹- **يَصَلُّونَهَا** : وارد آن می شوند و
 می سوزند - **بِئْسَ الْقَرَارُ** : چه بد
 قرارگاهی است!

۳۰- **أَنذَادًا** : همتایانی - **لِيُضِلُّوا** : تا
 گمراه کنند - **مَتَّعُوا** : بهره مند شوید -

مَصِيرَكُم : سرانجامتان

۳۱- **يُقِيمُوا** : (تا) برپا دارند - **يُتَفَقُوا** : (در راه خدا) اتفاق کنند - **بِمَا** : من + ما - **رَزَقْنَاهُمْ** : به آنان روزی داده ایم -

عَلَانِيَةً : آشکار - **أَن يَأْتِي** : اینکه بیاید - **لَا يَبِيعُ** : (هیچ) معامله ای نیست - **خِلَلٌ** : دوستی خالصانه ای

۳۲- **أَخْرَجَ** : بیرون آورد - **الثَّمَرَاتِ** : انواع محصولات و میوه ها - **سَخَّرَ لَكُمُ** : به تسخیر شما درآورد - **الْفُلْكَ** :

کشتی ها - **الْبَحْرِ** : دریا - **الْأَنْهَارِ** : نهرها

۳۳- **سَخَّرَ لَكُمُ** : رک : ۳۲ - **دَائِبِينَ** : که پیوسته روانند

تُؤْتِي أَكُلَهَا كُلِّ حَيْنٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ
 لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ
 كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ
 ﴿٥٦﴾ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ
 ﴿٥٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَآحَلُّوا
 قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٥٨﴾ جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَبَسَّ الْقَرَارُ
 ﴿٥٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا
 فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٦٠﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا
 يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خِلَالَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ الَّذِي
 خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
 بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ
 فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٦٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ
 الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٦٣﴾

وَأَتْلُكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّا الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلَلْنِي كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعْنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

۳۴- **وَأَتْلُكُم** : به شما داد - **سَأَلْتُمُوهُ** : از او خواستید - **إِن تَعُدُّوا** : اگر یکی یکی بشمرید - **لَا تَحْصُوهَا** : نمی توانید شمارش آنها را تمام کنید - **ظَلُومٌ** : بسیار ظالم - **كَفَّارٌ** : بسیار ناسپاس

۳۵- **الْبَلَدَ** : شهر - **آمِنًا** : امن - **أَجْنُبْنِي** : مرا دور بدار - **بَنِيَّ** : فرزندانم - **الْأَصْنَامَ** : بتها

۳۶- **أَضَلَلْنِي** : گمراه کردند - **تَبِعْنِي** : از من پیروی کند - **عَصَانِي** : نافرمانی من کند

۳۷- **أَسْكَنْتُ** : ساکن کردم - **مِنْ ذُرِّيَّتِي** : برخی از فرزندانم - **بُوَادٍ** : در دره ای - **غَيْرِ ذِي زَرْعٍ** : غیر قابل کشت، بی آب و علف - **بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ** : خانه با حرمتت - **لِيُقِيمُوا** : تا برپا دارند - **أَفْئِدَةً** : دل هایی - **تَهْوِي** : میل پیدا کند - **أَرْزُقْهُمْ** : به

آنان روزی بده - **الثَّمَرَاتِ** : انواع محصولات و میوه ها

۳۸- **نُخْفِي** : پنهان می کنیم - **نُعْلِنُ** : آشکار می کنیم

۳۹- **الْحَمْدُ** : تمام ستایش - **وَهَبَ** : عطا کرد - **عَلَى الْكِبَرِ** : با وجود پیری - **سَمِيعٌ** : همیشه شنونده

۴۰- **مُقِيمٌ** : برپادارنده - **ذُرِّيَّتِي** : فرزندانم، نسلم - **دُعَاءِ** : دعای من

۴۱- **اغْفِرْ لِي** : مرا ببامرز - **وَالِدَيَّ** : پدر و مادرم - **يَقُومُ** : برپا می شود

۴۲- **لَا تَحْسَبَنَّ** : هرگز مپندار - **عَمَّا** : عن + ما - **يُؤَخِّرُهُمْ** : به آنان مهلت می دهد - **تَشْخَصُ** : خیره می شود -

الْأَبْصَارُ : چشم ها

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْثَتْهُمْ
 هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾ وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ
 ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا إِلَىٰ آجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبُ دَعْوَتِكَ وَنَتَّبِعِ
 الرَّسُولَ أَوْ لَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُمْ
 مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكَانٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا
 أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا
 لَكُمْ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ
 مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾
 فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
 ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ
 وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
 مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَتَعْشَى
 وُجُوهُهُمُ النَّارَ ﴿٥٠﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ
 سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾ هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ
 وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

۴۳- مُهْطِعِينَ : در حالی که شتابان

هستند - مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ : سرهایشان را

بالا می گیرند - لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ :

چشمانشان بر هم نمی خورد - أَفْثَتْهُمْ :

قلبهایشان - هَوَاءٌ : خالی

۴۴- أَنْذِرِ : بیم ده - يَأْتِيهِمْ : به

سراغشان می آید - آخِرْنَا : به ما مهلت

بده - آجَلٍ قَرِيبٍ : مهلت کمی - نَحْبُ :

(تا) بپذیریم - نَتَّبِعِ : پیروی کنیم - أَوْ لَمْ

تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ : و آیا شما نبودید که

سوگند می خوردید؟

۴۵- سَكَنْتُمْ : ساکن شدید - تَبَيَّنَ :

آشکار شد - فَعَلْنَا : رفتار کردیم

۴۶- وَإِنْ كَانَ : هر چند (به شدتی) باشد -

لِتَزُولَ : که از جا کنده شود - الْجِبَالُ :

کوهها

۴۷- لَا تَحْسَبَنَّ : هرگز مپندار - مُخْلِفَ

وَعْدِهِ رُسُلَهُ : خلف وعده کننده به فرستادگانش - عَزِيزٌ : همیشه پیروز - ذُو : صاحب، دارا

۴۸- تُبَدَّلُ : تبدیل می شود - بَرَزُوا : ظاهر شوند، روبرو شوند - الْقَهَّارِ : بسیار مسلط و چیره

۴۹- تَرَى : می بینی - مُقَرَّنِينَ : به هم بسته شده - الْأَصْفَادِ : زنجیرها

۵۰- سَرَابِيلُهُمْ : لباسهایشان - قَطَرَانٍ : مادهای سیاهرنگ، چسبنده و بدبو - تَعْشَى : فرامی گیرد - وُجُوهُهُمْ :

چهرههایشان

۵۱- لِيَجْزِيَ : تا کیفر کند

۵۲- بَلَاغٌ : ابلاغی - لِيُنذَرُوا : تا بیم داده شوند - لِيَذَّكَّرَ : تا متذکر شوند (پند گیرند) - أُولُو الْأَلْبَابِ : خردمندان

سُورَةُ الْحَجَرِ

۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتِّكَ ءَايَةُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ۝ رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ۝ ذَرُّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ۝ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۝ وَقَالُوا يَأْتِيهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ أَنْتَ لَمَجْنُونٌ ۝ لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ مَا نُنْزِلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذَا مُنْظَرِينَ ۝ إِنَّا نَحْنُ نُزِّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ۝ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ۝ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ۝ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ۝

۹- نَزَّلْنَا: نازل کردیم - الذِّكْرُ: رک : ۶

۱۰- شَيْعٍ: گروه‌ها

۱۱- مَا يَأْتِيهِمْ: نزدشان نمی‌آمد - كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ: او را مسخره می‌کردند

۱۲- نَسْلُكُهُ: آن را (برای اتمام حجت) راه می‌دهیم

۱۳- قَدْ خَلَتْ: (همین گونه) گذشته است

۱۴- فَتَحْنَا: می‌گشودیم - بَابًا: دری - ظَلُّوا... يَعْرُجُونَ: پیوسته بالا می‌رفتند

۱۵- سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا: چشم بندی شده‌ایم - قَوْمٌ مَسْحُورُونَ: قومی جادو شده

سورة حجر

۲- رُبَّمَا: چه بسا - يَوَدُّ: (در قیامت) آرزو

کند - لَوْ: ای کاش

۳- ذَرُّهُمْ: آنان را رها کن - يَأْكُلُوا: (تا)

بخورند - يَتَمَتَّعُوا: بهره‌مند شوند -

يُلْهِهِمْ: آنان را سرگرم کند - الْأَمَلُ:

آرزو

۴- مَا أَهْلَكْنَا: هلاک نکردیم - قَرْيَةٍ:

شهری - كِتَابٌ: سرنوشتی

۵- مَا تَسْبِقُ: پیشی نمی‌گیرند، به پیش

نمی‌افتد - مَا يَسْتَأْخِرُونَ: تأخیر

نمی‌کنند، عقب نمی‌افتند

۶- نُزِّلَ: نازل شده است - الذِّكْرُ: قرآن

۷- لَوْ مَا تَأْتِينَا بِ...: چرا ... را نزد ما

نمی‌آوری؟

۸- مَا نُزِّلُ: نازل نمی‌کنیم - إِذَا: در

این صورت

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾
وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾ إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ
فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا
رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾ وَجَعَلْنَا لَكُمْ
فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقَيْنَ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾ وَ أَرْسَلْنَا
الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ
لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِيهِ وَنُمِيتُهُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾
وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَعْرَجِينَ ﴿٢٤﴾
وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا
الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ
قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ
بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾ فَاذْأَسْوَيْتُهُ وَنَفَخْتُ
فِيهِ مِنْ رَوْحِي فَفَعَوْا لَهُ سُلَيْدِينَ ﴿٢٩﴾ فَسَجَدَ الْمَلَأِكَةُ كُلُّهُمْ
أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

۱۶- بُرُوجًا : برج‌هایی - زَيَّنَّاهَا : آن را آراستیم

۱۷- حَفِظْنَاهَا : آن را حفظ کردیم - رَجِيمٌ : رانده شده

۱۸- اسْتَرَقَ السَّمْعَ : دزدانه گوش دهد - اتَّبَعَهُ : او را دنبال کند

۱۹- مَدَدْنَاهَا : گسترده‌اش کردیم -

الْقَيْنَا : افکندیم - رَوَاسِيَ : کوه‌ها -

أَنْبَتْنَا : ایجاد کردیم - مَوْزُونٍ : دارای وزن، متناسب

۲۰- مَعَايِشَ : اسباب زندگی - مَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقَيْنَ : کسانی که شما

روزی‌دهنده‌شان نیستید

۲۱- إِنْ : نیست - مَا نُنَزِّلُهُ : آن را فرو نمی‌فرستیم

۲۲- الرِّيحَ : بادها - لَوَاقِحَ : بارورکنندگان -

أَسْقَيْنَاكُمُوهُ : شما را با آن سیراب کردیم - مَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ : شما توانایی

حفظ و ذخیره آب را ندارید

۲۳- نُحْيِيهِ : زنده می‌کنیم - نُمِيتُهُ : می‌میرانیم - الْوَارِثُونَ : وارثان (واقعی)

۲۴- لَقَدْ عَلِمْنَا : قطعاً شناخته‌ایم - الْمُسْتَقْدِمِينَ : پیشینیان - الْمُسْتَعْرَجِينَ : آیندگان

۲۵- يَحْشُرُهُمْ : آنان را برانگیخته و جمع می‌کند

۲۶- صَلْصَالٍ : گل خشک - مِنْ حَمَإٍ : (بازمانده) از لجن - مَسْنُونٍ : متغیر و بدبو

۲۷- الْجَانَّ : جنیان - السَّمُومَ : سوزان

۲۹- أَسْوَيْتُهُ : او را سامان دادم - نَفَخْتُ : دمیدم - فَفَعَوْا لَهُ : در برابر او (به زمین) بیفتد - السَّاجِدِينَ : سجدکنندگان

۳۱- أَبَى : خودداری کرد - السَّاجِدِينَ : سجدکنندگان

۳۲- **مَالِكٌ** : تو را چه شده؟ - **أَلَا تَكُونُ** :

که نمی باشی - **السَّجِدِينَ** : سجده کنندگان

۳۳- **لَمْ أَكُنْ** : اصلاً قصد ندارم - **لَا سَجْدَ** :

که سجده کنم - **صَلْصَالٍ** : گل خشک -

مِنْ حَمٍّ : (بازمانده) از لبن - **مَسْنُونٍ** :

متغیر، بدبو

۳۴- **رَجِيمٌ** : رانده شده

۳۵- **يَوْمَ الدِّينِ** : روز جزا (قیامت)

۳۶- **أَنْظِرْنِي** : به من مهلت بده -

يُبْعَثُونَ : برانگیخته می شوند

۳۷- **الْمُنْظَرِينَ** : مهلت داده شدگان

۳۸- **بِمَا أَغْوَيْتَنِي** : به خاطر اینکه مرا

گمراه کردی - **لَا زَيْتَنَ** : (قسم می خورم)

قطعاً (باطل را) آراسته کنم - **لَاغْوِيَّتَهُمْ** :

حتماً آنان را به گمراهی بکشانم

۴۰- **عِبَادَكَ ... الْمُخْلِصِينَ** : بندگان

خالص شده‌ات

۴۱- **صِرَاطٌ ... مُسْتَقِيمٌ** : راهی راست -

عَلَيَّ : بر عهده من

۴۲- **سُلْطَنٌ** : تسلطی - **اتَّبَعَكَ** : از تو

پیروی کند - **الْغَاوِينَ** : گمراهان

قَالَ يٰٓإِبْرٰهٖمُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ السَّجِدِيْنَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لَمْ اَكُنْ لِاسْجَدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمٍّ مَسْنُوْنٍ ﴿٣٣﴾ قَالَ فَاخْرِجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ﴿٣٤﴾ وَاِنَّ عَلٰیكَ اللّٰعْنَةَ اِلٰی يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِي اِلٰی يَوْمٍ يُبْعَثُوْنَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ﴿٣٧﴾ اِلٰی يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا اَغْوَيْتَنِيْ لَا زَيِّنَنَّ لَهُمْ فِی الْاَرْضِ وَلَا اَغْوِيَّتَهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٣٩﴾ اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِيْنَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلٰی مُسْتَقِيْمٍ ﴿٤١﴾ اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ اِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِيْنَ ﴿٤٢﴾ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبْعَةُ اَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُوْمٌ ﴿٤٤﴾ اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِیْ جَنَّٰتٍ وَعُيُوْنٍ ﴿٤٥﴾ اَدْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ اٰمِنِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِی صُدُوْرِهِمْ مِنْ غِلٍّ اِخْوَانًا عَلٰی سُرُرٍ مُّتَقَابِلِيْنَ ﴿٤٧﴾ لَا يَمَسُّهُمْ فِيْهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِيْنَ ﴿٤٨﴾ نَبِّیْ عِبَادِیْ اِنِّ اَنَا الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٤٩﴾ وَاِنَّ عَذَابِیْ هُوَ الْعَذَابُ الْاَلِيْمُ ﴿٥٠﴾ وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَعِیْفِ اِبْرٰهٖمَ ﴿٥١﴾

۴۳- **مَوْعِدُهُمْ** : وعده گاهشان

۴۴- **سَبْعَةُ اَبْوَابٍ** : هفت طبقه - **جُزْءٌ** : گروهی - **مَّقْسُوْمٌ** : تقسیم شده

۴۵- **عُيُوْنٍ** : چشمه سارها

۴۶- **بِسَلَامٍ** : به سلامت - **اٰمِنِيْنَ** : در امنیت

۴۷- **نَزَعْنَا** : برگیریم - **صُدُوْرِهِمْ** : سینه هایشان - **غِلٍّ** : کینه - **اِخْوَانًا** : برادرانه - **سُرُرٍ** : تخت هایی - **مُتَقَابِلِيْنَ** :

مقابل همدیگر

۴۸- **لَا يَمَسُّهُمْ** : به آنان نمی رسد - **نَصَبٌ** : خستگی و رنجی - **مَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِيْنَ** : آنان از آنجا خارج نمی شوند

۴۹- **نَبِّیْ** : خبر بده

۵۱- **ضَعِیْفٍ** : میهمانان

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾
 قَالُوا لَا تَوَجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾ قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي
 عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾ قَالُوا بِبَشْرَتِكَ بِالْحَقِّ
 فَلَا تَكُن مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ
 إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾
 قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾ إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا
 لَمُنَجِّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَرْنَا إِنَّمَا لِمَنِ الْغَابِرِينَ
 ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ
 مُّنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾ قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾
 وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾ فَاسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ
 مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا
 حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾ وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمَرَ اتِّبَاعِ
 هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾ وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ
 ﴿٦٧﴾ قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَلَا تُخْزَوْنَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعُلَمِيَّةِ ﴿٧٠﴾

۵۲- **إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ** : ما از شما

بیمناکیم

۵۳- **لَا تَوَجَلْ** : بیم نداشته باش -

نُبَشِّرُكَ : تو را مژده می دهیم - **عَلِيمٌ** :

پسری

۵۴- **بَشَّرْتُمُونِي** : به من مژده دادید - **عَلَىٰ**

أَنْ مَسَّنِيَ : با اینکه به من رسیده است -

الْكِبَرُ : پیری - **يَمٌ** : به چه چیزی؟ -

تُبَشِّرُونَ : مرا مژده می دهید

۵۵- **بَشْرَتِكَ** : رک : ۵۳ - **لَا تَكُنْ** : نباش -

الْقَانِطِينَ : ناامیدان

۵۶- **مَنْ يَقْنَطُ** : چه کسی ناامید

می شود؟ - **الضَّالُّونَ** : گمراهان

۵۷- **مَا خَطْبُكُمْ** : مأموریتتان چیست؟

۵۸- **أُرْسِلْنَا** : فرستاده شده ایم

۵۹- **آلَ** : خاندان - **إِنَّا لَمُنَجِّوهُمْ** : قطعاً ما

آن را نجات می دهیم

۶۰- **إِمْرَأَتَهُ** : همسرش - **قَدَرْنَا** : که

مقرر کردیم - **الْغَابِرِينَ** : باقی ماندگان (در

عذاب)

۶۱- **آلَ** : رک : ۵۹

۶۲- **قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ** : گروهی غریبه و

ناشناس

۶۳- **جِئْنَاكَ بِ...** : ... را برای تو آورده ایم - **كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ** : در آن شک داشتند

۶۴- **آتَيْنَاكَ بِ...** : ... را برای تو آورده ایم

۶۵- **أَسْرِي...** : ... را ببر - **أَهْلِكَ** : خانواده ات - **يَقْطِيعُ مِنَ اللَّيْلِ** : در پاسی از شب - **اتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ** : خودت به دنبال آنان

حرکت کن - **لَا يَلْتَفِتْ** : به پشت سرش نگاه نکند - **امضوا** : بروید - **حَيْثُ** : آنجایی - **تُؤْمَرُونَ** : (که به آن) امر

می شوید

۶۶- **قَضَيْنَا** : اطلاع دادیم - **دَابِرَ** : ریشه - **هَؤُلَاءِ** : اینان - **مَقْطُوعٌ** : کنده شده - **مُصْبِحِينَ** : هنگام صبح

۶۷- **يَسْتَبْشِرُونَ** : در حالی که شادی می کردند

۶۸- **ضَيْفِي** : مهمانان من - **لَا تَفْضَحُونِ** : مرا مفتضح نکنید

۶۹- **لَا تُخْزَوْنَ** : مرا خوار و رسوا نکنید

۷۰- **أَوَلَمْ تَنْهَكَ** : آیا تو را نهی نکردیم؟ - **عَنِ الْعُلَمِيَّةِ** : از (حمایت) مردم

- ۷۱- هَؤُلَاءِ: اینان - بناتی: دختران من
 ۷۲- لَعْمُرُك: به جان تو(ای محمد)
 سوگند - سَكَرْتَهُمْ: مستی خود -
 يَعْمَهُونَ: سرگردان بودند
 ۷۳- أَخَذْتُهُمْ: آنان را فراگرفت -
 الصَّيْحَةُ: صیحه و فریاد (آسمانی) -
 مُشْرِقِينَ: هنگام طلوع آفتاب
 ۷۴- جَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا: آن (شهر) را
 زیر و رو کردیم - آمَطَرْنَا: بارانندیم -
 حِجَارَةً: سنگ‌هایی - سَجَّيْلٍ: کلوخ
 ۷۵- الْمُتَوَسِّمِينَ: نکته‌بینان
 ۷۶- إِنَّمَا لِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ: (آثار) آن شهر بر
 سر راهی پر رفت و آمد است
 ۷۸- إِنْ كَانَ: مسلماً بودند - أَصْحَابُ
 الْآيَةِ: اهل ایکه
 ۷۹- إِنَّمَا لِيَامَامٍ مُّبِينٍ: (آثار) آن دو شهر
 بر سر راهی آشکار است
 ۸۰- أَصْحَابُ الْحِجْرِ: اهل حجر
 ۸۱- ءَاتَيْنَهُمْ: به آنان دادیم - كَانُوا عَنْهَا
 مُعْرِضِينَ: از آن رویگردان بودند
 ۸۲- كَانُوا يَنْجِتُونَ: می‌تراشیدند -

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي
 سَكَرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾ فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾
 فَجَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سَبَجٍ ﴿٧٤﴾
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّمَا لِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٧٦﴾
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾ وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْآيَةِ
 لَظَّالِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لِيَآمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾ وَلَقَدْ
 كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ﴿٨٠﴾ وَءَاتَيْنَهُمْ ءَايَاتِنَا فَكَانُوا
 عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾ وَكَانُوا يَنْجِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا ءَامِنِينَ
 ﴿٨٢﴾ فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
 يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
 بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾
 إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِ
 وَالْقُرْءَانَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا
 مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾
 وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾ كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

الحِجَالِ: کوه‌ها - بُيُوتًا: خانه‌هایی - ءَامِنِينَ: درحالی که خود را در امنیت می‌پنداشتند

۸۳- أَخَذْتُهُمْ: رک: ۷۳ - الصَّيْحَةُ: رک: ۷۳ - مُصْبِحِينَ: هنگام صبح

۸۴- مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ: آنان را بی‌نیاز نکرد

۸۵- السَّاعَةُ: قیامت - ءَاتِيَةٌ: آمدنی - اِصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ: به شیوه‌ای زیبا چشم‌پوشی کن

۸۷- ءَاتَيْنَاكَ: به تو دادیم - سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِ: سورة فاتحه

۸۸- لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ: هرگز چشم ندوز - مَتَّعْنَا: بهره‌مند کرده‌ایم - أَزْوَاجًا: گروه‌هایی - لَا تَحْزَنْ: اندوهگین

نباش - اِخْفِضْ: بگستران - جَنَاحَكَ: بال‌های (مهربانی)ات

۸۹- النَّذِيرُ: بیم‌دهنده (از عذاب)

۹۰- أَنزَلْنَا: (عذاب را) نازل کردیم - الْمُقْتَسِمِينَ: تقسیم‌کنندگان

۹۱- عِصْيَيْنَ : جزء جزء

۹۲- وَ رَبِّكَ : قسم به پروردگارت -

لَنَسْأَلَنَّهُمْ : قطعاً آنان را بازخواست می کنیم

۹۴- اِصْدَعْ بِ... : ... را آشکار کن - تُوْمَرُ :

(به آن) امر می شوی - اَعْرِض : روی گردان

۹۵- كَفَيْنَاكَ : از (آزار) تو باز داشتیم -

المُشْتَهَرَيْنَ : مسخره کنندگان

۹۶- مَعَ اللَّهِ : با وجود خدا - اٰخَرُ : دیگر

۹۷- يَضِيقُ : تنگ می شود - صَدْرُكَ :

سینهات

۹۸- سَبَّحَ : تسبیح بگو - كُنْ : باش -

السَّجِدِينَ : سجده کنندگان

۹۹- حَتَّى يَأْتِيَكَ : تا به سراغت بیاید -

اليَقِيْنُ : امر یقینی (مرگ)

سورة نحل

۱- اَتَى : فرا خواهد رسید - لَا تَسْتَعْجِلُوْهُ : برای آن تعجیل نکنید - سُبْحَتَهُ : منزه است او - تَعَالَى : برتر است - عَمَّا :

عَنْ + ما

۲- يُنْزِلُ : نازل می کند - اَنْ اَنْذِرُوْا : که بیم دهید - اِتَّقُوْنَ : تقوای مرا پیشه کنید

۳- تَعَالَى : رک : ۱

۴- اِذَا : یک باره - خَصِيْمٌ : ستیزه جو

۵- الْاَنْعَامَ : چهارپایان - دِفٌ : پوشش گرم کننده - تَأْكُلُوْنَ : می خورید

۶- جَمَالٌ : وسیله زیبایی و تجمل - تُرِيحُوْنَ : به استراحتگاه برمی گردانید - تَسْرَحُوْنَ : به چراگاه می برید

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِصْيَانًا ۝۹۱ فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝۹۲ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۹۳ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝۹۴ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝۹۵ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝۹۶ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝۹۷ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝۹۸ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝۹۹

سُورَةُ النَّحْلِ

۱۲۸

آیاتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالٰی عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝۱ يُنْزِلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ۝۲ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالٰی عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝۳ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِينٌ ۝۴ وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝۵ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۝۶

۷- **أَثْقَالَكُمْ** : بارهای سنگینتان - **بَلَدٍ** :

شهری - **لَمْ تَكُونُوا بِالْغَيْهِ** : (که)

نمی توانید به آنجا برسید- **يَشْقِي الْأَنْفُسَ**:

با مشقت و رنج بدن - **رَعُوفٌ** : دلسوز

۸- **الْخَيْلَ** : اسبها - **الْغَالِ** : استر

(قاطر)ها - **الْحَمِيرَ** : الاغها - **لِتَرْكَبُوهَا**:

تا سوارشان شوید

۹- **قَصْدُ السَّبِيلِ** : (ارائه) راه راست -

مِنْهَا : بعضی از آن (راهها) - **جَائِرٌ** :

بیراهه - **لَهْدَكُمْ** : قطعاً شما را هدایت

می کرد

۱۰- **شَرَابٌ** : نوشیدنی - **شَجَرٌ** :

رویدنی های - **تُسِيمُونَ** : (حيوانات را)

می چرانید

۱۱- **يُنْبِتُ** : می رویاند - **الزَّرْعَ** : کشتزار -

التَّخِيلَ : درختان خرما - **الْأَعْنَابَ** :

درختان انگور - **الثَّمَرَاتِ** : انواع

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِالْغَيْهِ إِلَّا يَشْقِي الْأَنْفُسَ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَعُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾ وَالْخَيْلَ وَالْغَالِ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهْدَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾ وَمَا ذَرَأَا لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

محصولات و میوهها

۱۲- **سَخَّرَ** : به تسخیر در آورد - **النُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ** : ستارگان تسخیر شده اند

۱۳- **ذَرَأَ** : پدید آورده - **الْوَانِیَ** : رنگ هایش - **يَذَّكَّرُونَ** : متذکر می شوند (پند می گیرند)

۱۴- **سَخَّرَ** : رک : ۱۲ - **الْبَحْرَ** : دریا - **لِتَأْكُلُوا** : تا بخورید - **لَحْمًا** : گوشتی - **طَرِيًّا** : تازه - **تَسْتَخْرِجُوا** : (تا) استخراج

کنید - **حِلْيَةً** : زیوری - **تَلْبَسُونَهَا** : (که) آن را می پوشید - **تَرَى** : می بینی - **الْفُلْكَ** : کشتی ها - **مَوَاجِرَ** : شکافندگان

(آب) - **لِتَبْتَغُوا** : برای اینکه طلب کنید

وَالْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَانْهَارًا وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾ وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ
﴿١٦﴾ أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾ وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾
وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ
مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْوَاتٌ
غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾ إِلَهُكُمُ إِلَهُ
وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُم مُّنْكَرٌ وَهُمْ
مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾ لَا جَرَمَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا
أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُم
كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ
عِلْمٍ أَلِيسَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٥﴾ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَآتَى اللَّهُ بُيُوتَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ
مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

۱۵- الْقَى : افکند - رَوَاسِيَ : کوههایی -

أَن تَمِيدَ بِكُمْ : تا مبدا شما را بلرزاند -

أَنْهَارًا : نه‌رهای - تَهْتَدُونَ : هدایت یابید

۱۶- وَعَلَامَاتٍ : و نشانه‌هایی (قرارداد) -

النَّجْم : ستاره - يَهْتَدُونَ : رک : ۱۵

۱۷- أَفَلَا تَذَكَّرُونَ : آیا متذکر نمی‌شوید

(پند نمی‌گیرید)؟

۱۸- إِنْ تَعُدُّوا : اگر یکی یکی بشمرید -

لَا تُحْصُوهَا : نمی‌توانید شمارش آنها را

تمام کنید

۱۹- تُسِرُّونَ : پنهان می‌کنید - تُعْلِنُونَ :

آشکار می‌کنید

۲۰- الَّذِينَ يَدْعُونَ : بت‌هایی که

(مشرکان) می‌خوانند، می‌پرستند

۲۱- أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ : مردگانی بی‌جان

(هستند) - مَا يَشْعُرُونَ : نمی‌فهمند -

أَيَّانَ : کی، چه زمانی - يُبْعَثُونَ :

برانگیخته می‌شوند

۲۲- مُنْكَرٌ : انکارکننده

۲۳- لَا جَرَمَ : قطعاً، بدون شک - يُسِرُّونَ : رک : ۱۹ - يُعْلِنُونَ : رک : ۱۹ - دوست ندارد

۲۴- قِيلَ : گفته شود - أَسَاطِيرُ : افسانه‌های باطل

۲۵- لِيَحْمِلُوا : تا (در عاقبت) بر دوش کشند - أَوْزَارُهُمْ : بار سنگین گناهانشان - يُضِلُّونَهُمْ : آنان را گمراه می‌کنند -

سَاءَ مَا يَزُرُونَ : چه بد است بارهایی که بر دوش می‌کشند

۲۶- آتَى : (به سراغ ...) آمد - بُيُوتَهُمْ : ساختمان (مکر) شان - مِنَ الْقَوَاعِدِ : از ناحیه پایه‌ها - خَرَّ : فرو ریخت -

حَيْثُ : جایی که - لَا يَشْعُرُونَ : فکر نمی‌کردند

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ابْنَ الْخِزْيِ الْيَوْمَ وَالسَّوَاءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾ جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾ فَاصْبِرْ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

- ۲۷- **يُخْزِيهِمْ**: خوار و رسوایشان می کند -
كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ: (با مؤمنان دشمنی و)
 مخالفت می کردید - **فِيهِمْ**: در مورد آنها -
اوتوا: داده شده اند - **الْخِزْيِ**: رسوایی -
اليوم: امروز
 ۲۸- **تَتَوَفَّاهُمْ**: جانشان را می گیرند -
ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ: در حالی که به خودشان
 ظلم کرده اند - **الْقَوَا**: اظهار کنند -
السَّلَمَ: تسلیم بودن - **بَلَى**: آری
 ۲۹- **أَبْوَابَ**: درها - **لَيْسَ**: قطعاً بد
 است - **مَثْوًى**: جایگاه
 ۳۰- **قِيلَ**: گفته شود - **اتَّقُوا**: تقوا پیشه
 کردند - **أَحْسَنُوا**: نیکی کردند - **دَارُ**
الْآخِرَةِ: سرای آخرت - **خَيْرٌ**: بهتر -
لَنِعْمَ: قطعاً خوب است
 ۳۱- **عَدْنٍ**: جاودان - **الْأَنْهَارُ**: نهرها -

يَجْزِي: پاداش می دهد

۳۲- **تَتَوَفَّاهُمْ**: رک: ۲۸ - **طَيِّبِينَ**: در حالی که پاکند

۳۳- **هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا**: آیا جز این انتظار دارند؟ - **أَنْ تَأْتِيَهُمُ**: که نزد آنان بیایند

۳۴- **أَصَابَهُمْ**: به آنان رسید - **حَاقَ بِهِمْ**: گریبانشان را گرفت - **مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ**: (عاقبت) مسخره کردندشان

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٧﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعَدًّا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَتَهُمُ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٣٩﴾ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَآجِرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

۳۵- **لَا حَرَمْنَا** : تحریم نمی کردیم - **مِنْ**

دُونِهِ : بدون (اجازه) او - **الْبَلَاغُ** : رساندن پیام

۳۶- **بَعَثْنَا** : برانگیختیم - **اجْتَنِبُوا** :

دوری کنید - **هَدَى** : هدایت کرده است -

حَقَّتْ : مقرر شده است - **الضَّلَالَةُ** :

گمراهی - **سِيرُوا** : گردش کنید -

الْمُكَذِّبِينَ : تکذیب کنندگان

۳۷- **إِنْ تَحْرِصْ** : اگر حرص می ورزی -

يُضِلُّ : گمراه می کند - **مَا... مِنْ نَاصِرِينَ** :

(هیچ) یاورى نیست

۳۸- **أَقْسَمُوا** : سوگند خوردند - **جَهْدَ**

أَيْمَانِهِمْ : با شدیدترین سوگندهایشان -

لَا يَبْعَثُ : برنمی انگیزد - **يَمُوتُ** : بمیرد -

بَلَى : آری

۳۹- **لِيُبَيِّنَ** : تا روشن کند - **كَانُوا كَذِبِينَ** :

دروغگو بوده اند

۴۰- **أَرَدْنَاهُ** : آن را اراده کنیم - **أَنْ نَقُولَ** : که بگوییم - **كُنْ** : موجود شو

۴۱- **هَاجَرُوا** : مهاجرت کردند - **فِي اللَّهِ** : برای خدا - **لَنُبَوِّئَنَّهُمْ... حَسَنَةً** : قطعاً جایگاهی نیکو به آنان می دهیم

۴۳- رِجَالًا : مردانی - نوحی : وحی می کردیم - اسئلوا : بپرسید - اهل الذکر : اهل کتاب (تورات)

۴۴- الزُّبُرُ : نوشته های حکمت آمیز - اِثْنَيْنِ : تا روشن کنی - نَزَلَ : نازل شده است

۴۵- اَقَامِنَ : آیا در امانند، نمی ترسند؟ - مَكْرُوا السَّيِّئَاتِ : انواع مکرهای بد را انجام دادند - اَنْ يَّخْسِفَ... بِهِمْ : که آنان را فروبرد - الارضُ : (در) زمین - يَأْتِيَهُمْ : به سراغشان بیاید - حَيْثُ : جایی که - لَا يَشْعُرُونَ : نمی فهمند

۴۶- يَأْخُذُهُمْ : اینکه مجازاتشان کند - فِي تَقْلِيلِهِمْ : درحین رفت و آمدشان - مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ : آنان نمی توانند (خدا را) عاجز کنند

۴۷- يَأْخُذُهُمْ : رک : ۴۶ - عَلَى تَخَوُّفٍ : در حال ترس (از عذاب) - رَعَوْفٌ : دلسوز

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾ أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلِيلِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾ وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْوَاحِدُ فَآيَا فَارْهَبُونَ ﴿٥١﴾ وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْعَرُونَ ﴿٥٣﴾ ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

۴۸- أَوَلَمْ يَرَوْا : و آیا ننگریستند؟ - يَتَفَيَّؤُا : می گردد - ظِلَالُهُ : سایه هایش - الْيَمِينِ : راست - الشَّمَائِلِ : چپ - سُجَّدًا :

سجده کنان - وَهُمْ دَاخِرُونَ : در حالی که خاضع هستند

۴۹- دَابَّةٍ : جنبه های - لَا يَسْتَكْبِرُونَ : تکبر نمی ورزند

۵۰- يَخَافُونَ : می ترسند - مِنْ فَوْقِهِمْ : که مسلط بر آنان است - يُؤْمَرُونَ : امر می شوند

۵۱- لَا تَتَّخِذُوا : (به پرستش) نگیرید - إِلَهَيْنِ : دو خدا - آيَا فَارْهَبُونَ : پس فقط از من بترسید

۵۲- وَاصِبًا : پیوسته - تَتَّقُونَ : می ترسید

۵۳- مَسَّكُمْ : به شما برسد - الضُّرُّ : ضرر - تَجْعَرُونَ : زاری می کنید

۵۴- كُشِفَ : برطرف کند - الضُّرُّ : رک : ۵۳ - إِذَا : یک باره - فَرِيقٌ : گروهی

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُونَ
لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتَسْعَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ
﴿٥٧﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ
﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ
عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ لِلَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا
مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ
لَا يَسْتَخْرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ
مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ السِّتْنَةُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ
لَاجِرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾ تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ
أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَرِيقٌ لَّهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَهُمْ وِلِيُّهُمْ الْيَوْمَ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ
لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

۵۵- لِيَكْفُرُوا : تا ناسپاسی کنند -
ءَاتَيْنَاهُمْ : به آنان داده ایم - مَتَمَتَّعُوا :
بهره مند شوید

۵۶- عَمَّا : من + ما - رَزَقْنَاهُمْ : به آنان
روزی داده ایم - تَاللَّهِ : سوگند به خدا! -
لَتَسْعَلَنَّ : قطعاً بازخواست می شوید -
عَمَّا : عن + ما - كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ : دروغ
می بستید

۵۷- الْبَنَاتِ : دختران - سُبْحَنَهُ : منزّه
است او - يَشْتَهُونَ : دلخواهشان باشد
۵۸- يُبَشِّرُ : مژده داده شود - الْأُنثَى :
دختر - ظَلَّ : می شود - وَجْهُهُ :
چهره اش - مُسْوَدًّا : سیاه - كَظِيمٌ : بسیار
خشمگین و ناراحت

۵۹- يَتَوَارَى : متواری می شود - يُبَشِّرُ :
مژده داده شده است - أَيُمْسِكُهُ : آیا او را
نگهدارد؟ - عَلَى هُونٍ : به ذلت و خواری -
يَدُسُّهُ : پنهانش کند - التُّرَابِ : خاک -
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ : چه بد داورى

می کنند

۶۰- الْمَثَلُ : صفات - الْأَعْلَى : برتر - الْعَزِيزُ : همیشه پیروز

۶۱- لَوْ يُؤَاخِذُ : اگر مجازات می کرد - مَاتَرَكَ : باقی نمی گذاشت - عَلَيْهَا : بر روی زمین - دَابَّةٍ : جنبه های -
يُؤَخِّرُهُمْ : به آنان مهلت می دهد - مُسَمًّى : معین - لَا يَسْتَخْرُونَ : از (آن) تأخیر نمی کنند - لَا يَسْتَقْدِمُونَ : (آن را)
جلو نمی اندازند

۶۲- يَكْرَهُونَ : بدشان می آید - تَصِفُ ... الْكَذِبَ : به دروغ می گوید - أَلْسِنَتُهُمْ : زبان هایشان - الْحُسْنَى :
سرانجام نیکو - لَاجِرَمَ : قطعاً، بدون شک - أَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ : آنان پیشگامان (دوزخ) هستند

۶۳- تَاللَّهِ : رک : ۵۶ - زَيْنَ : آراست - وَلِيَّهُمْ : سرپرست و دوستشان - الْيَوْمَ : امروز

۶۴- لَتُبَيِّنَنَّ : برای اینکه روشن کنی

۶۵- **أَحْيَا** : زنده کرد - **مَوْتَهَا** : مرگش -

يَسْمَعُونَ : گوش شنوا دارند

۶۶- **الْأَنْعَام** : چهارپایان (شتر، گاو،

گوسفند) - **نُسْقِيكُمْ** : به شما

می نوشانیم - **يَمَّا** : من + ما - **بَطُونِهِ** :

شکمشان - **فَرثٍ** : غذاهای هضم شده

(در شکمبه) - **دَمٍ** : خون - **لَبَنًا** : شیری -

سَائِغًا : گوارا - **الشَّرِيبِينَ** : نوشندگان

۶۷- **ثَمَرَاتٍ** : میوه های - **التَّخِيلِ** :

درختان خرما - **الْأَعْنَابِ** : درختان انگور -

سَكْرًا : شرابی مستی بخش

۶۸- **أَوْحَى** : الهام کرد - **التَّحْلِ** : زنبور

عسل - **إِتَّخَذَى** : که برگیر - **الْحِبَالِ** :

کوهها - **بُيُوتًا** : خانه های - **الشَّجَرِ** :

درختان - **يَمَّا يَعْرِشُونَ** : از سقف

خانه های چوبی که (مردم) می سازند

۶۹- **كُلَى** : بخور - **الثَّمَرَاتِ** : انواع محصولات و میوه ها - **أُسْلَى** : پیما - **سُبُلَ رَبِّكَ ذُلُلًا** : راه های هموار

پروردگارت - **بَطُونِهَا** : شکمش - **شَرَابٍ** : شهدی - **الْوَاهِي** : رنگ هایش

۷۰- **يَتَوَفَّنَكُمْ** : جانتان را می گیرد - **يُرْدُّ** : بازگردانده می شوند - **أَرْدَلِ الْعُمُرِ** : پست ترین دوره زندگی (پیری) - **قَدِيرٍ** :

توانا

۷۱- **فَضَّلَ** : برتری داده است - **ما ... بِرَأْدَى** : ... حاضر نیستند بدهند - **ما مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ** : کنیزان و غلامانشان -

فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ : تا همگی در روزی یکسان شوند - **... يَجْحَدُونَ** : ... را انکار می کنند

۷۲- **مِنْ أَنْفُسِكُمْ** : از نوع خودتان - **بَنِينَ** : فرزندان - **حَفَدَةً** : نوادگانی - **رَزَقَكُمْ** : شما را روزی داد - **الطَّيِّبَاتِ** :

چیزهای پاک و پاکیزه - **... يَكْفُرُونَ** : ... را ناسپاسی می کنند

۷۳- لَا يَمْلِكُ : در اختیار ندارند -
لَا يَسْتَطِيعُونَ : نمی‌توانند (در اختیار
داشته باشند)

۷۴- لَا تَضْرِبُوا ... الْأَمْثَالَ : امثال (و)
شبيه‌ها) قائل نشويد

۷۵- مَمْلُوكًا : خريدارى شده، بى اختيار -
لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ : هيچ قدرتى ندارد -
رَزَقْنَاهُ : به او روزى داده‌ايم - يُنْفِقُ :
انفاق مى‌کند - جَهْرًا : آشکارا -
يَسْتَوُونَ : يکسان هستند - الْحَمْدُ :
تمام ستايش

۷۶- رَجُلَيْنِ : دو مرد - أَبْكُمْ : لال -
لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ : رک : ۷۵ - كُلُّ : سربار -
مَوْلَاهُ : صاحبش - آيَتًا : هر جا -
يُوجِّهُهُ : او را بفرستد - لَا بَأْسَ بِخَيْرٍ :
کار مفيدى انجام نمى‌دهد - يَسْتَوَى :
رک : ۷۵ - هُوَ : اين شخص - صِرَاطٍ :
راه

۷۷- مَا : نيست - السَّاعَةِ : قيامت - لَحِ الْبَصَرِ : چشم بر هم زدن - أَقْرَبُ : نزديک‌تر - قَدِيرٌ : توانا

۷۸- أَخْرَجَكُمْ : شما را بيرون آورد - بَطُونٍ : شکم‌ها - أُمَّهَاتِكُمْ : مادرانتان - السَّمْعَ : گوش‌ها، شنوايى - الْأَبْصَارَ :
چشم‌ها، بينايى - الْآفِئِدَةَ : دل‌ها

۷۹- أَلَمْ يَرَوْا : آيا ننگريستند؟ - الطَّيْرِ : پرندگان - مُسَخَّرَاتٍ : که نهاده شده‌اند - مَا يُمَسِّكُهُنَّ : آنها را نگه نمى‌دارد

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ
السَّمٰوٰتِ وَٱلْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوا
لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾
ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمَنْ
رَزَقْنَاهُ مِنْآرِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ
يَسْتَوُونَ ۚ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَضَرَبَ
اللَّهُ مَثَلًا لِّرَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ
كُلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوَىٰ
هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾
وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ ۖ إِلَّا كَلَمَحِ
ٱلْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾
وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ
لَكُمْ السَّمْعَ وَٱلْأَبْصَارَ وَٱلْأَفْئِدَةَ ۖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾
أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِى جَوْءِ السَّمَآءِ مَا يُمَسِّكُهُنَّ
إِلَّا ٱللَّهُ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

۸۰- **يُؤْتِكُمْ** : خانه‌هایتان - **سَكَنًا** :

محل سکونت و آرامش - **جُلُودَ** :

پوست‌ها - **الْأَنْعَامَ** : چهارپایان - **بُيُوتًا** :

خیمه‌هایی - **تَسْتَخِفُّونَهَا** : به آسانی آنها

را جابجا می‌کنید - **يَوْمَ** : در زمان -

ظَنِعَكُمْ : کوچ کردنشان - **وَمِنْ أَصْوَابِهَا** :

و (قرار داد) از پشم‌های آنها - **أَوْبَارِهَا** :

کرک‌های آنها - **أَشْعَارِهَا** : موهای آنها -

مَتَاعًا : وسیله بهره‌مندی - **حِينَ** : زمانی

معین

۸۱- **يَمَّا** : مین + ما - **ظِلَلًا** : سایه‌هایی -

الْجِبَالِ : کوه‌ها - **أَكْنَانًا** : پناهگاه‌هایی

(غارهایی) - **سَرَابِيلَ** : پیراهن‌هایی -

تَقْيِكُمْ : شما را حفظ می‌کند - **الْحَرَّ** :

(از) گرما - **سَرَابِيلَ** : زره‌هایی - **بِأَسْكُمْ** :

(از) آسیب (جنگ‌هایتان) - **يَوْمَ** : تمام

می‌کند - **تُسَلِّمُونَ** : تسلیم (او) شوید

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَنِعِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ﴿٨٠﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَلًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيَكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيَكُمُ بَأْسَكُمْ كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْعُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَآلَقُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾ وَالْقَوَا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامُ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

۸۲- **إِنْ تَوَلَّوْا** : اگر روی بگردانند - **الْبَلْعُ** : رساندن پیام

۸۳- **يَعْرِفُونَ** : می‌شناسند - **ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا** : باز هم آن را انکار می‌کنند

۸۴- **نَبْعَثُ** : برمی‌انگیزیم - **شَهِيدًا** : گواهی - **لَا يُؤْذَنُ** : اجازه (عذرخواهی) داده نمی‌شود - **لَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ** : آنان

مورد بخشش خدا قرار نمی‌گیرند

۸۵- **رَأَوْا** : ببینند - **لَا يُخَفَّفُ** : سبک نمی‌شود - **لَا هُمْ يُنْظَرُونَ** : مهلت داده نمی‌شوند

۸۶- **رَأَوْا** : رک : ۸۵ - **شُرَكَاءَهُمْ** : شریکان (خدا در نظر) خودشان - **هَؤُلَاءِ** : اینان - **كُنَّا نَدْعُوا** : می‌خواندیم،

می‌پرستیدیم - **الْقَوْلَ... الْقَوْلَ** : این سخن را پاسخ می‌دهند

۸۷- **الْقَوَا** : اظهار کنند - **السَّلَامُ** : تسلیم بودن - **ضَلَّ** : ناپدید شود - **كَانُوا يَفْتَرُونَ** : به دروغ نسبت (خدایی)

می‌دادند

۸۸- **صَدُّوا** : بازداشتند - **زِدْنَهُمْ** : بر آنان

می افزاییم

۸۹- **تَبَعْتُ** : برمی انگیزیم - **شَهِيدًا** :

گواه - **جِئْنَا بِكَ** : تو را می آوریم -

هَؤُلَاءِ : اینان - **نَزَّلْنَا** : نازل کردیم -

تَبَيَّنَّا : بیان کننده - **بُشْرَى** : بشارت

دهنده

۹۰- **اِيتَانِي** : بخشش - **ذِي الْقُرْبَى** :

نزدیکان - **الْبَغْي** : تجاوز - **يَعْظُمُكُمْ** : شما

را پند می دهد - **تَذَكَّرُونَ** : متذکر شوید

(پند گیرید)

۹۱- **اَوْفُوا** : وفا کنید - **عَاهِدْتُمْ** : پیمان

بستید - **لَا تَنْقُضُوا** : نشکنید - **الْاَيْمَنَ** :

سو گندها - **تَوَكَّدِهَا** : محکم کردن آنها -

كَفِيلًا : ضامن

۹۲- **لَا تَكُونُوا** : نباشید - **نَقَضَتْ ...**

اَنْكَاثًا : رشته رشته کرد - **غَزَاهَا** : رشته

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَهُمْ عَذَابًا فَوْقَ
الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ
شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ
وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً
وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
وَإِيتَانِي ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ
اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَنَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا
وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ
﴿٩١﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزَاهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا
تَتَّخِذُونَ أَيْمَنَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ
أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

تابیده اش - **قُوَّةً** : محکم کردن - **تَتَّخِذُونَ** : که قرار دهید - **أَيْمَنَكُمْ** : رک : ۹۱ - **دَخَلًا** : مایه فریب و فساد - **أَنْ**

تَكُونَ : به خاطر اینکه می باشد - **أُمَّةٌ** : گروهی - **أَرْبَى** : زیادتیر، نیرومندتر - **يَبْلُوكُمْ** : شما را می آزماید - **لِيُبَيِّنَ** :

قطعاً روشن می کند

۹۳- **يُضِلُّ** : گمراه می کند - **لَتُسْأَلُنَّ** : قطعاً بازخواست می شوید - **عَمَّا** : عَنْ + مَا

۹۴- لَا تَتَّخِذُوا أَيْمَنَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمُ بَعْدِ

ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السَّوَاءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا

إِنَّ مَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا

أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ

يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ

هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ

لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

۹۵- يَنْفَدُ : تمام می شود - باقی :

باقی ماندنی - لَنَجْزِيَنَّ : قطعاً پاداش

می دهیم - بِأَحْسَنِ : به (قیاس)

نیکوترین

۹۶- ذَكَرٍ : مرد - أُنْثَىٰ : زن - لَنُحْيِيَنَّهٗ :

به او زندگی می بخشیم - طَيِّبَةً : پاکیزه

و پسندیده - لَنَجْزِيَنَّهُمْ : رک : ۹۶ -

بِأَحْسَنِ : رک : ۹۶

۹۸- اِسْتَعِذْ : پناه ببر - الرَّجِيمِ : رانده

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَنَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمُ بَعْدِ
ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السَّوَاءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
إِنَّ مَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾
مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾
فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾
إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ
هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ
لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

شده

۹۹- سُلْطَانٌ : تسلطی

۱۰۰- سُلْطَانُهُ : رک : ۹۹ - يَتَوَلَّوْنَهُ : او را دوست و سرپرست خود قرار می دهند

۱۰۱- بَدَّلْنَا : جایگزین کنیم - مَكَانَ : به جای - أَعْلَمُ : داناتر - يُنْزِلُ : نازل می کند - مُفْتَرٍ : دروغ پرداز

۱۰۲- نَزَّلَهُ : رک : ۱۰۱ - رُوحُ الْقُدُسِ : جبرئیل - لِيُثَبِّتَ : برای اینکه ثابت قدم گرداند - بُشْرَىٰ : (برای)

بشارت دادن

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي
يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٣﴾
إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ
﴿١٥﴾ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ
وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ
بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٧﴾
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ
وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨﴾ لَاجِرَمَ
أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَسِرُونَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ إِنَّ
رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا
وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

۱۰۳- **يُعَلِّمُهُ** : به او می آموزد - **لِسَانُ**

الَّذِي : زبان کسی که - **يُلْحِدُونَ** :

(قرآن) را نسبت می دهند - **أَعْجَمِيٌّ** : غیر فصیح

۱۰۵- **يَفْتَرِي الْكَذِبَ** : دروغ می بندند -

الكَذِبُونَ : دروغگویان

۱۰۶- **أُكْرِهَ** : با اکراه وادار شود -

شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا : سینه (اش) را بر

(پذیرش) کفر گشوده است

۱۰۷- **اسْتَحَبُّوا** : ترجیح دادند

۱۰۸- **طَبَعَ** : مهر (غفلت) نهاده است -

سَمِعِهِمْ : گوش هایشان، شنوایی شان -

أَبْصَارِهِمْ : چشمانشان، بینایی شان

۱۰۹- **لَاجِرَمَ** : قطعاً، بدون شک

۱۱۰- **هَاجَرُوا** : هجرت کردند - **مَافَتِنُوا** :

اینکه سختی و زجر کشیدند - **جَاهَدُوا** :

جهاد کردند

تج

۱۱۱- تَأْتِي : می آید - تُجَادِلُ : در حالی

که دفاع می کند - تُوقَى : به طور کامل داده می شود

۱۱۲- قَرِيَّةٌ : شهری - ءَامِنَةٌ : امن -

مُطْمَئِنَّةٌ : آرام - يَأْتِيهَا : به آن می رسد -

رَعْدًا : فراوان - أَنْعَمَ : نعمت ها -

أَذَاقَهَا ... : به (اهل) آن چشاند - لِبَاسَ

الجوع والخوف : بلای فراگیر گرسنگی

و ترس - كَانُوا يَصْنَعُونَ : انجام

می دادند

۱۱۳- كَذَّبُوهُ : او را تکذیب کردند -

أَخَذَهُمْ : آنان را فراگرفت

۱۱۴- كُلُوا : بخورید - بِمَا : من + ما -

رَزَقَكُمُ : به شما روزی داده است

۱۱۵- حَرَّمَ : حرام کرده است - الْمَيْتَةَ :

مردار - الدَّمُ : خون - لَحْمَ الْخِنْزِيرِ :

گوشت خوک - مَا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ : آنچه

(هنگام ذبحش) نام غیر خدا بر آن خوانده شده - اضْطُرَّ : ناچار شود - غَيْرِ بَاغٍ : در حالی که ستمگر نباشد - عَادٍ :

متجاوز

۱۱۶- تَصِفُ : وصف می کند - أَلَسْتُمْ كُمْ : زبان هایتان - لِفَتَرُوا... الْكَذِبَ : تا دروغ بندید - لَا يُفْلِحُونَ : رستگار

نمی شوند

۱۱۷- مَتَاعٌ قَلِيلٌ : کالایی ناچیز

۱۱۸- هَادُوا : یهودی شدند - حَرَمْنَا : حرام کردیم - مَا قَصَصْنَا : چیزهایی را که نقل کردیم

۱۱۹- تابوا : توبه کردند - اَصْلَحُوا :
اصلاح کردند

۱۲۰- قَانِتًا : فرمان بردار (خاضع) -
حَنِيفًا : حق گرا - لَمْ يَكُ : نبود

۱۲۱- اَنْعَمِه : نعمت های او - اجْتَبَاهُ : او
را برگزید - هَدَنَهُ : او را هدایت کرد -
صِرَاطٍ : راه

۱۲۲- اَتَيْنَتْهُ : به او دادیم

۱۲۳- اَوْحَيْنَا : وحی کردیم - اِنْ اَتَّبِعْ :
که پیروی کن - مِلَّةَ : آیین - حَنِيفًا :
که حق گرا بود

۱۲۴- السَّبْتُ : روز شنبه - لَيَحْكُمُ :
قطعاً داوری می کند

۱۲۵- اَدْعُ : دعوت کن - جَادِلْهُمْ : با آنان
گفتگو و مجادله کن - اَلَّتِي هِيَ اَحْسَنُ :
بهترین شیوه - اَعْلَمُ : دانایتر - صَلَّ :
منحرف شده است - الْمُهْتَدِينَ :

هدایت یافتگان

۱۲۶- اِنْ عَاقَبْتُمْ : اگر مجازات می کنید - بِمِثْلِ مَا عَوْفَيْتُمْ : به همان مقدار که به شما تعدی شده است - لَنْ صَبْرْتُمْ :
اگر صبر کنید - خَيْرٌ : بهتر

۱۲۷- لَا تَحْزَنْ : اندوهگین نباش - لَا تَأْكُ : (خود را) قرار نده - ضَيِّقُ : تنگنا - بَما : من + ما

۱۲۸- اتَّقُوا : تقوا پیشه کردند - مُحْسِنُونَ : نیکوکاران

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السَّوْءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَاَصْلَحُوا اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ
(۱۱۹) اِنَّ اِبْرَاهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِلّٰهِ حَنِيفًا وَّلَمْ يَكُ مِنَ
الْمُشْرِكِيْنَ (۱۲۰) شَاكِرًا لِّاَنْعَمِهٖ اٰجْتَبَاهُ وَهَدَنَاهُ اِلٰى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيْمٍ (۱۲۱) وَاَتَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّاِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِيْنَ (۱۲۲) ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اِنْ اَتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرَاهِيْمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ (۱۲۳) اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلٰى
الَّذِيْنَ اٰخْتَلَفُوْا فِيْهِ وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا
كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ (۱۲۴) اَدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ رَبَّكَ
هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ
(۱۲۵) وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عَوْفَيْتُمْ بِهِ وَّلٰكِنْ
صَبْرْتُمْ لَهٗوَ خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِيْنَ (۱۲۶) وَاَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا
بِاللّٰهِ وَّلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ
(۱۲۷) اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَالَّذِيْنَ هُمْ مُحْسِنُوْنَ (۱۲۸)

سورة اسراء

۱- سُبْحَنَ : منزه است - اَسْرَى بِ... : ...

را سیر داد - بَرَکْنَا : برکت قرار دادیم -

لِئُرِيَهُ : تا به او نشان دهیم - السَّمِيعُ : همیشه شنوا

۲- اَتَيْنَا : دادیم - اَلَّا تَتَّخِذُوا : که

نگیرید - وَكَيْلًا : حافظ (حامی)

۳- ذُرِّيَّةً : (ای) فرزندان - شُكُورًا :

بسیار شکرگزار

۴- قَضَيْنَا : اعلام کردیم - لَتَفْسِدُنَّ :

قطعاً فساد خواهید کرد - مَرَّتَيْنِ : دو بار -

لَتَعْلُنَّ : قطعاً سرکشی خواهید کرد

۵- اولَهُمَا : نخستین آن دو - بَعَثْنَا :

بگماریم - عِبَادًا لَّنَا اَوَّلِي بَأْسٍ شَدِيدٍ :

بندگان جنگاورمان - جاسوا : تفتیش

کند - خِلَالٍ : در میان - الدِّيَارِ : خانه‌ها

عَرَدْنَا : بازگردانیم - الْكَرَّةَ : اقتدار -

اَمَدَدْنٰكُمْ بِ... : پیوسته ... را به شما ارزانی کنیم - بَنِيْنَ : فرزندان - جَعَلْنٰكُمْ اَكْثَرُ نَفِيْرًا : نفرات شما را بیشتر

گردانیم

۷- اِنْ اَحْسَنْتُمْ : اگر نیکی کنید - اِنْ اَسَاْتُمْ : اگر بدی کنید - وَعَدُ الْاٰخِرَةِ : وعده نهایی - لِيَسْوَمَا : تا اندوهگین

کند - وُجُوْهُكُمْ : چهره‌هایتان - اَوَّلَ مَرَّةٍ : اولین بار - لِيُتَبِّرُوا... تَتَبِّرًا : تا به کلی نابود کنند - مَا عَلَوْا : هرچه

دست یافته‌اند

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمُ ۖ وَإِنْ عُثِرْتُمْ عُذْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُخْرِجُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾ وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾ وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْنَا لَيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ ۖ فَحَوْنَاءَ آيَةِ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ ۚ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصْلَانُهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾ وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا ﴿١٣﴾ أَقْرَأْ كِتَابَكَ ۖ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾ مَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ۖ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

۸- عَسَىٰ : شاید، بسا - أَنْ يَرْحَمَكُمُ : که شما را مورد رحمت قرا دهد - إِنْ عُثِرْتُمْ :

اگر بازگردید - حَصِيرًا : زندانی تنگ

۹- لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ : استوارترین راه - يُبَيِّرُ : مژده می دهد

۱۰- أَعْتَدْنَا : آماده کرده ایم

۱۱- يَدْعُ ... بِالشَّرِّ : شر را می خواند -

دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ : همانگونه که خیر را می خواند

۱۲- نَحَوْنَا : محو کردیم - مُبْصِرَةً :

روشنی بخش - لِتَبْتَغُوا : تا طلب کنید -

لِتَعْلَمُوا : تا بدانید - السِّنِينَ : سال ها -

الحِسَابِ : حساب (زمان ها) - فَصْلَانُهُ

تفصیلاً : کاملاً مفصل بیانش کرده ایم

۱۳- أَلْزَمْنَاهُ : به او آویزان کرده ایم -

طَائِرِهِ : اعمالش - عُنُقِهِ : گردنش -

نُخْرِجُ : بیرون می آوریم - يَلْقَاهُ : آن را

می بیند - مَنْشُورًا : گشوده

۱۴- أَقْرَأْ : بخوان - كَفَىٰ بِنَفْسِكَ ... حَسِيبًا : خودت برای حسابرسی کافی هستی - الْيَوْمَ : امروز

۱۵- اهْتَدَىٰ : هدایت یابد - يَضِلُّ : گمراه شود - لَا تَزِرُ : بر دوش نمی کشد - وَازِرَةٌ : حمل کننده (گناهی) - وَزِرَ :

بار (گناه) - أُخْرَىٰ : دیگری - مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ : عذاب کننده نبوده ایم - حَتَّىٰ نَبْعَثَ : تا اینکه برانگیزیم

۱۶- أَرَدْنَا : بخواهیم - أَنْ نُهْلِكَ : که هلاک کنیم - قَرْيَةً : (مردم) شهری - أَمَرْنَا : امر می کنیم - مُتْرَفِيهَا : در نعمت

غرق شدگان - فَفَسَقُوا : نافرمانی می کنند - حَقَّ : محقق می شود - الْقَوْلُ : وعده (عذاب) - دَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا : آن ها را به شدت نابود می کنیم

۱۷- كَمْ ... مِنَ الْقُرُونِ : چه بسیار مردمان اعصار - أَهْلَكْنَا : هلاک کردیم - كَفَىٰ بِرَبِّكَ ... خَبِيرًا بَصِيرًا :

پروردگارت برای آگاه بودن و بینا بودن کافی است - ذُنُوبٍ : گناهان

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلِيهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾ كُلًّا نُمِدُّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾ أَنْظِرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ وَالْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾ وَءَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ ۚ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبَذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ الْمُبْذِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ۚ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

۱۸- **كَانَ يُرِيدُ** : بخواهد - **الْعَاجِلَةَ** :

(دنیا)ی زودگذر - **عَجَلْنَا** : تعجیل

می کنیم - **نُرِيدُ** : بخوایم - **يَصْلِيهَا** :

وارد آن می شود و می سوزد - **مَذْمُومًا** :

نکو هیده - **مَدْحُورًا** : رانده شده

۱۹- **أَرَادَ** : بخواهد - **مَشْكُورًا** : مورد

قبول

۲۰- **نُمِدُّ** : پیوسته ارزانی می داریم -

هَؤُلَاءِ : اینان - **مَحْظُورًا** : منع شده

۲۱- **فَضَّلْنَا** : برتری داده ایم - **أَكْبَرُ**

تَفْضِيلًا : (دارای) برتری های بزرگتر

۲۲- **مَعَ اللَّهِ** : با وجود خدا - **آخَرَ** : دیگر -

فَتَقْعُدَ : که بشوی - **مَذْمُومًا** : رک : ۱۸ -

مَخْذُولًا : بی یار و یاور

۲۳- **قَضَىٰ** : حکم کرده است - **إِلَّا**

تَعْبُدُوا : که نپرستید - **إِمَّا يَبْلُغَنَّ**

...الْكِبَرَ : اگر به پیری برسند - **كِلَاهُمَا** :

هر دوی آنان - **أُفٍّ** : سخن اهانت آمیز - **لَا تَنْهَرْهُمَا** : با آن دو درشتی نکن - **كَرِيمًا** : پسندیده

۲۴- **إِخْفِضْ** : بگستران - **جَنَاحَ** : بال ها - **الذُّلِّ** : فروتنی - **ارْحَمْهُمَا** : آن دو را مورد رحمت قرار ده - **کَمَا** : برای

اینکه - **رَبَّيَانِي** : مرا تربیت کردند - **صَغِيرًا** : در کودکی

۲۵- **أَعْلَمُ** : دانایتر - **أَوَّابِينَ** : بازگشت کنندگان

۲۶- **ءَاتِ** : بده - **ذَا الْقُرْبَىٰ** : خویشاوند - **الْمِسْكِينَ** : بینوا - **ابْنَ السَّبِيلِ** : در راه مانده - **لَا تَبْذُرْ تَبَذِيرًا** : هرگز (مال

را) بیجا خرج نکن و از بین ببر

۲۷- **الْمُبْذَرِينَ** : کسانی که (اموالشان را) بیجا خرج می کنند و از بین می برند - **إِخْوَانَ** : برادران (پیروان) - **کَفُورًا** :

بسیار ناسپاس

وَأَمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا لَقِيْتُمْ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَقْرَبُوا الرِّزْنَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيٍّ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿٣٥﴾ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٦﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٧﴾ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٨﴾ كُلُّ ذَاكَ كَانَ سَيْئًا عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٩﴾

۲۸- إِمَّا تُعْرِضَنَّ : اگر روی بگردانی -
 ابْتِغَاءَ : در طلب - تَرْجُوهَا : امید آن
 داری - مَيْسُورًا : نرم

۲۹- مَغْلُولَةً : بسته شده - عُنُقِكَ :
 گردنت - لَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ : به کلی
 باز نگذار - فَتَقْعُدَ : که بشوی - مَلُومًا :
 سرزنش شده - مَحْسُورًا : درمانده،
 حسرت زده

۳۰- يَبْسُطُ : گسترش می دهد - يَقْدِرُ :
 تنگ می گرداند - خَبِيرًا : آگاه

۳۱- خَشْيَةً : (از) ترس - إِمَّا لَقِيْتُمْ : فقر -
 نَرْزُقُهُمْ : آنان را روزی می دهیم - خِطْئًا :
 گناهی

۳۲- لَا تَقْرَبُوا : نزدیک نشوید - فَاحِشَةً :
 کاری بسیار زشت - سَاءَ سَبِيلًا : راه و
 روش بدی است

۳۳- حَرَّمَ : (کشتن او را) حرام کرده
 است - قُتِلَ : کشته شود - سُلْطَانًا :
 تسلطی - لَا يُسْرِفُ : نباید زیاده روی کند

۳۴- لَا تَقْرَبُوا : رک : ۳۲ - الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ : بهترین شیوه - حَتَّىٰ يَبْلُغَ : تا برسد - أَشُدَّهُ : (به) کمال رشدش -
 أَوْفُوا : وفا کنید - مَسْئُولًا : مورد بازخواست

۳۵- أَوْفُوا الْكَيْلَ : دقیق پیمانه کنید - كِلْتُمْ : پیمانه می کنید - زِنُوا : وزن کنید - الْقِسْطَاسِ : ترازو - الْمُسْتَقِيمِ :
 درست - خَيْرٌ : بهتر - أَحْسَنُ تَأْوِيلًا : (دارای) سرانجام بهتری

۳۶- لَا تَقْفُ : پیروی نکن - السَّمْعَ : گوش - الْبَصَرَ : چشم - الْفُؤَادَ : دل - كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا : در مورد او
 بازخواست می شوند

۳۷- لَا تَمْشِ : راه نرو - مَرَحًا : متکبرانه - لَنْ تَخْرِقَ : هرگز نمی توانی بشکافی - لَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا : هرگز
 نمی توانی به بلندی کوهها برسی

۳۸- سَيْئًا : زشتی اش، گناهش

۳۹- **يَا** : من + ما - **أَوْحَى** : وحی کرده است - **مَعَ اللَّهِ** : با وجود خدا - **ءَاخَرُ** : دیگر - **فَتَلَقَى** : که افکنده شوی - **مَلُومًا** : سرزنش شده - **مَدْحُورًا** : رانده شده
 ۴۰- **أَصْفَنُكُمْ** : شما را ترجیح داده است - **بِالْبَنِينَ** : به (داشتن) پسران - **إِتَّخَذَ** : گرفته است - **إِنَانًا** : دخترانی
 ۴۱- **صَرَفْنَا** : به شیوه‌های گوناگون بیان کردیم - **لِيَذْكُرُوا** : تا متذکر شوند (پند گیرند) - **مَا يَزِيدُهُمْ** : بر آنان نمی‌افزاید - **نُفُورًا** : نفرت
 ۴۲- **ءَالِهَةً** : خدایانی - **إِذَا** : در این صورت - **لَا يَتَّبَعُوا** : حتماً می‌جستند - **ذِي الْعَرْشِ** : صاحب تخت پادشاهی جهان
 ۴۳- **سُبْحَنَهُ** : منزّه است او - **تَعَالَى** : برتر است - **عَمَّا** : عن + ما - **عُلُوءًا كَبِيرًا** : برتری زیادی
 ۴۴- **تُسَبِّحُ** : تسبیح می‌کند - **السَّمَوَاتِ**

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا ءَاخَرَ فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا ﴿٣٩﴾ أَفَأَصْفَنُكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَانًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ ءَالِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَا يَتَّبَعُوا إِلَٰهَ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوءًا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿٤٥﴾ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي ءَاذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ فِي الْقُرْآنِ وَحَدَّهُ وَلَوْ عَلَىٰ أَذْنِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾ أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا ءَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

السَّبْعُ : آسمان‌های هفت گانه - **إِنْ** : نیست - **بِحَمْدِهِ** : با ستایش او - **لَا تَفْقَهُونَ** : نمی‌فهمید - **حَلِيمًا** : بردبار

۴۵- **مَسْتُورًا** : نامرئی

۴۶- **أَكِنَّةً** : پرده‌هایی - **أَنْ يَفْقَهُوهُ** : تا مبدا آن را بفهمند - **ءَاذَانِهِمْ** : گوش‌هایشان - **وَقْرًا** : سنگینی - **وَحَدَّهُ** : به یگانگی - **وَلَوْ عَلَىٰ أَذْنِهِمْ نُفُورًا** : با نفرت پشت کرده و روی گردانند

۴۷- **أَعْلَمُ** : دانایتر - **بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ** : به هدفی که به خاطر آن به قرآن گوش می‌دهند - **إِذ** : در زمانی که - **هُمْ نَجْوَىٰ** : آنان با هم نجوا می‌کنند - **إِنْ تَتَّبِعُونَ** : پیروی نمی‌کنید - **رَجُلًا** : مردی - **مَسْحُورًا** : جادوشده

۴۸- **كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ...الْأَمْثَالَ** : چگونه اوصافی را بیان کردند - **ضَلُّوا** : گمراه شدند - **لَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا** :

نمی‌توانند راهی (برای مبارزه با تو) بیابند

۴۹- **كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا** : استخوان و پوسیده شدیم - **ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ** : ما برانگیخته می‌شویم

۵۰- کونوا حِجَارَةً : سنگ باشید -
حَدِيدًا : آهن

۵۱- مِمَّا : مِنْ + مَا - يَكْبُرُ : بزرگ جلوه
می کند - صُدُورِكُمْ : اذهان شما -
يُعِيدُنَا : ما را باز می گرداند - فَطَرَكُمْ :
شما را پدید آورده است - اَوَّلَ مَرَّةٍ :
اولین بار - سَيُنْفِضُونَ : (با تعجب و
استهزاء) تکان می دهند - مَتَى : کی؟ -
عَسَى : شاید، بسا - قَرِيبًا : نزدیک
۵۲- يَدْعُوَكُمْ : شما را فرامی خواند -
تَسْتَجِيبُونَ : پاسخ می دهید - بِحَمْدِهِ :
با ستایش او - تَنْظُنُونَ : می پندارید - اِنْ
لَيْتُمْ : درنگ نکرده اید

۵۳- اَلَّتِي هِيَ اَحْسَنُ : بهترین سخن -
يَنْزِعُ : فتنه می کند - عَدُوًّا : دشمن
۵۴- اَعْلَمُ : داناتر - اِنْ يَشَأْ : اگر بخواهد -
يَرْحَمُكُمْ : شما را مورد رحمت قرار
می دهد - يُعَذِّبُكُمْ : شما را عذاب
می کند - وَكَيْلًا : حافظ (حامی)

۵۵- اَعْلَمُ : رک : ۵۴ - فَضَّلْنَا : برتری دادیم - ءَاتَيْنَا : دادیم

۵۶- ادْعُوا : فراخوانید - زَعَمْتُمْ : (آنان را خدا) می پنداشتید - لَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ : نمی توانند ضرری را بردارند -
وَلَا تَحْوِيلًا : و نه تغییر وضعیتی (می توانند بدهند)

۵۷- اُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ : آن کسانی را که می خوانند (می پرسند) - يَبْتَغُونَ : می جویند - الوَسِيلَةَ : وسیله ای
(برای تقرب) - اِيْتِمُ اقْرَبُ : (تا بفهمند) کدامشان مقرب ترند - يَرْجُونَ : امید دارند - يَخَافُونَ : می ترسند - مَحْذُورًا :
درخور پرهیز

۵۸- اِنْ : نیست - قَرِيَّةٍ : شهری - نَحْنُ مُهْلِكُوهَا : ما (مردم) آن را هلاک می کنیم - مُعَذِّبُوهَا : رک : ۵۴ -
مَسْطُورًا : نوشته شده

﴿قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۝۵۰ أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي
صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا ۚ قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَسَيُنْفِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ ۚ قُلْ عَسَى
أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ۝۵۱ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ
وَتَنْظُنُونَ أَنْ لَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۝۵۲ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ
عَدُوًّا مُّبِينًا ۝۵۳ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۚ إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ
يُعَذِّبْكُمْ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا ۝۵۴ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ
فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّنَ عَلَىٰ بَعْضٍ
وَعٰتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ۝۵۵ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ
فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ۝۵۶ اُولَٰئِكَ الَّذِينَ
يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ
رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ۝۵۷
وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَوْ
مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝۵۸﴾

۵۹- **أَن نُّرْسِلَ بِ...** : که ... را بفرستیم -

أَن كَذَّبَ بِهَا : اینکه آن‌ها را دروغ

شمردند - **ءَاتَيْنَا** : دادیم - **التَّافَهُ** : ماده

شتر - **مُبْصِرَةً** : روشنگر - **تَخْوِيفًا** :

(برای) ترساندن

۶۰- **أَحَاطَ** : احاطه دارد - **أَرَيْنَاكَ** : به تو

نشان دادیم - **فِتْنَةً** : (برای) آزمایش -

الشَّجَرَةَ : درخت - **نُحُوفُهُمْ** : آنان را

می‌ترسانیم - **مَا يَزِيدُهُمْ** : بر آنان

نمی‌افزاید

۶۱- **طِينًا** : (در حالی که) از گل است

۶۲- **أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي** : به من بگو آیا

این همان است که...؟ - **كَرَّمْتَ** :

کرامت دادی - **لَيْنَ آخَرَتَيْنِ** : اگر به من

مهلت بدهی - **لَا حَتِّكَنَّ** : حتماً

ریشه‌کن می‌کنیم - **ذُرِّيَّتَهُ** : فرزندان،

نسلش

وَمَا مَنَعَنَا أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ
وَأَتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ
إِلَّا تَخْوِيفًا ۝۵۹ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ
وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُحُوفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا
۝۶۰ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
قَالَ أَسْجُدْ لِمَن خَلَقْتَ طِينًا ۝۶۱ قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي
كَرَّمْتَ عَلَىٰ لَيْنِ آخَرَتَيْنِ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَحْتَنِكَنَّ
ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ۝۶۲ قَالَ أَذْهَبَ فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ
جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ جَزَاءً مَّوْفُورًا ۝۶۳ وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ
مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ
فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا
غُرُورًا ۝۶۴ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۝۶۵ رَبُّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ
فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝۶۶

۶۳- **تَبِعَكَ** : از تو پیروی کند - **مَوْفُورًا** : کامل

۶۴- **اسْتَغْفِرُكَ** : تحریک کن، بلغزان - **اسْتَطَعْتَ** : توانستی - **أَجْلِبْ** : فریاد بزن - **خَيْلِكَ** : لشکر سوارها - **رَجِلِكَ** :

لشکر پیاده‌ها - **شَارِكْهُمْ** : شریک آنان باش - **وَعِدْهُمْ** : به آنان وعده بده - **غُرُورًا** : فریب

۶۵- **سُلْطَانٌ** : تسلطی - **كَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا** : پروردگارت برای پشتیبانی کافی است

۶۶- **يُزْجِي** : به حرکت درمی‌آورد - **الْفُلْكَ** : کشتی‌ها - **لِتَبْتَغُوا** : تا طلب کنید

۶۷- **مَسَّكُمْ** : به شما برسد - **الضُّرُّ** :

زیان، سختی - **الْبَحْرِ** : دریا - **صَلَّ** : از

(فکرتان) ناپدید شود - **تَدْعُونَ** :

می خوانید، می پرستید - **نَجِّتْكُمْ** : شما را

نجات دهد - **الْبَرِّ** : خشکی - **أَعْرَضْتُ** :

روی می گردانید - **كُفُورًا** : بسیار

ناسپاس

۶۸- **أَفَأَمِنْتُمْ** : آیا در امانید، نمی ترسید؟ -

أَنْ يَخْشِفَ بِكُمْ : که شما را فرو ببرد -

جَانِبَ الْبَرِّ : (در) قسمتی از خشکی -

يُرْسِلُ : بفرستد - **حَاصِبًا** : طوفان شن -

لَا تَجِدُوا : نیابید - **وَكَيْلًا** : حافظ (حامی)

۶۹- **أَمِنْتُمْ** : رک : ۶۸ - **أَنْ يُعِيدَكُمْ** : که

شما را بازگرداند - **تَارَةً أُخْرَى** : یکبار

دیگر - **يُرْسِلُ** : رک : ۶۸ - **قَاصِصًا مِنْ**

الرَّيْحِ : طوفان در هم کوبنده ای -

يُغْرِقُكُمْ : شما را غرق کند - **لَا تَجِدُوا** :

رک : ۶۸ - **بِهِ** : به خاطر آن (عذاب) -

تَبِيعًا : خون خواه

۷۰- **كَرَّمْنَا** : کرامت بخشیدیم - **الْبَرِّ** :

رک : ۶۸ - **الْبَحْرِ** : رک : ۶۷ - **رَزَقْنَاهُمْ** :

به آنان روزی دادیم - **الطَّيِّبَاتِ** : چیزهای پاکیزه - **فَضَّلْنَاهُمْ** : آنان را برتری دادیم - **مِنْ** : من + مَنْ

۷۱- **نَدْعُوا** : فرامی خوانیم - **أُنَاسٍ** : گروهی از مردم - **أَوْقَى** : داده شود - **يَمِينِهِ** : دست راستش - **يَقْرَءُونَ** : می خوانند -

لَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا : ذره ای به آنان ظلم نمی شود - **فَتِيلًا** : رشته وسط هسته خرما

۷۲- **أَعْمَى** : کور(دل) - **أَضَلُّ سَبِيلًا** : گمراه تر

۷۳- **إِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ** : نزدیک بود تو را گمراه کنند - **أَوْحَيْنَا** : وحی کردیم - **لِتَفْتَرِيَ** : تا نسبت بدهی - **إِذَا** : در

این صورت - **لَا تَتَّخِذُوكَ** : قطعاً تو را بگیرند - **خَلِيلًا** : دوست

۷۴- **لَوْلَا أَنْ تَبْتَئَكَ** : اگر تو را ثابت قدم نمی ساختیم - **لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ** : نزدیک بود متمایل شوی

۷۵- **إِذَا** : رک : ۷۳ - **لَا ذَنْبَكَ** : قطعاً به تو می چساندیم - **ضِعْفَ الْحَيَوةِ** : دو برابر (در) زندگی - **ضِعْفَ الْمَمَاتِ** : دو

برابر (پس از) مرگ - **لَا تَجِدُ** : نمی یافتی - **نَصِيرًا** : یاور

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَاهُ فَلَمَّا
نَجَّيْنَاهُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضُوا وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾ أَفَأَمِنْتُمْ
أَنْ يَخْشِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ
لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾ أَمْ آمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى
فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِصًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ
لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي عَادَماً
وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾ يَوْمَ نَدْعُوا
كُلَّ آنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أَوْقَى كِتَابَهُ يَمِينِهِ فَأُولَئِكَ
يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾ وَمَنْ كَانَ فِي
هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾ وَإِنْ
كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا
غَيْرَهُ وَإِذَا لَا تَتَّخِذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾ وَلَوْلَا أَنْ تَبْتَئَكَ لَقَدْ
كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾ إِذَا لَا ذَنْبَكَ ضِعْفَ
الْحَيَوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

۷۶- **وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ** : نزدیک بود

تو را تحریک کنند - **لَيُخْرِجُوكَ** : تا تو

را بیرون کنند - **إِذَا** : در این صورت -

لَا يَلْبَثُونَ : درنگ نمی کنند - **خِلْفَكَ** :

پس از تو

۷۷- **لَا تَجِدُ** : نمی یابی - **تَحْوِيلًا** :

تغییرپذیری

۷۸- **أَقِم** : برپا دار - **لِذَلِكَ** : از هنگام

زوال - **عَسَى** : تاریکی کامل - **قُرْآنَ**

الْفَجْرِ : نماز صبح (را نیز بخوان) -

مَشْهُودًا : در معرض دید (فرشتگان)

۷۹- **مِنَ اللَّيْلِ** : قسمتی از شب - **تَهَجَّدَ بِهِ** :

با نماز شب بیدار باش - **نَافِلَةً لَّكَ** : که

یک تکلیف اضافه برای تو است -

عَسَى : شاید، بسا - **أَنْ يَبْعَثَكَ** : که تو را

برانگیزد - **مَحْمُودًا** : ستوده شده

۸۰- **أَدْخَلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ** : مرا به

شایستگی (در هر کاری) وارد کن -

أَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ : مرا به شایستگی

(از هر کاری) خارج کن - **لَدُنْكَ** : نزد

خودت - **سُلْطَنًا** : حجتی، تسلطی -

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا
وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ
أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾ أَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ
قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ
نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾ وَقُلْ رَبِّ
أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ
لَدُنْكَ سُلْطَنًا نَصِيرًا ﴿٨٠﴾ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ
إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ وَإِذَا
أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ
يَئُوسًا ﴿٨٣﴾ قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرُؤُكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ
أَهْدَى سَبِيلًا ﴿٨٤﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أَوْتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾ وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ
بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَنَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

نَصِيرًا : یاری کننده

۸۱- **زَهَقَ** : نابود شد - **زَهُوقًا** : نابودشدنی

۸۲- **لَا يَزِيدُ** : نمی افزاید - **خَسَارًا** : خسران، زیان

۸۳- **أَنْعَمْنَا** : نعمت بدهیم - **أَعْرَضَ** : روی بگرداند - **نَأَى بِجَانِبِهِ** : مستکبرانه دور می شود - **مَسَّهُ** : به او برسد - **كَانَ**

يَئُوسًا : بسیار ناامید می شود

۸۴- **شَاكِلَتِهِ** : خلق و خوی خود - **أَعْلَمُ** : داناتر - **أَهْدَى سَبِيلًا** : راه یافته تر

۸۵- **يَسْأَلُونَكَ** : از تو می پرسند - **مَا أَوْتِيتُمْ** : به شما داده نشده است

۸۶- **لَئِنْ شِئْنَا** : اگر بخواهیم - **لَنَذْهَبَنَّ بِ...** : ... را (از خاطرت) می بریم - **أَوْحَيْنَا** : وحی کرده ایم - **لَنَجِدُ** :

نمی یابی - **وَكِيلًا** : حافظ (حامی)

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٧٧﴾ قُلْ
لَئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٧٨﴾ وَلَقَدْ
صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ
إِلَّا كُفُورًا ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ
الْأَرْضِ يَنْبوعًا ﴿٨٠﴾ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ
فَتَفْجِرُ الْإِنهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٨١﴾ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا
زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِلَهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا ﴿٨٢﴾
أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرَفٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ
لِرُقِيِّكَ حَتَّى تُنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي
هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٨٣﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ
جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٨٤﴾ قُلْ
لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا
عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٨٥﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٨٦﴾

۸۸- لَئِنْ اجْتَمَعَت : اگر با هم متفق

شوند - آن یأتوا... : که ... را بیاورند -

وَلَوْ كَانَ : هر چند باشند - ظَهِيرًا :

پشتیبان

۸۹- صَرَّفْنَا : به شیوه‌های گوناگون بیان

کردیم - أَبَى...إِلَّا كُفُورًا : جز به کفر و

ناسپاسی راضی نمی‌شوند

۹۰- لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ : تو را تصدیق

نمی‌کنیم - حَتَّى تَفْجُرَ : تا اینکه جاری

کنی - يَنْبوعًا : چشمه‌ای

۹۱- نَخِيلٍ : درختان خرما - عِنَبٍ :

انگور - تُفْجِرُ...تَفْجِيرًا : بسیار

جاری گردانی - الْإِنهَارَ : نهرها - خِلَالَهَا :

در میان آنها

۹۲- تُسْقِطُ : پایین اندازی - زَعَمْتَ :

می‌پنداری - كِسْفًا : پاره پاره - تَأْتِي...:

... را بیاوری - قَبِيلًا : دسته دسته در

مقابل ما

۹۳- زُخْرَفٍ : جواهر - تَرْقَى : بالا روی - لَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ : بالا رفتنت را باور نمی‌کنیم - حَتَّى تُنْزِلَ : تا اینکه پایین

بیاوری - نَقْرُؤُهُ : آن را بخوانیم - سُبْحَانَ : منزه است

۹۴- بَعَثَ : برانگیخته است

۹۵- يَمْشُونَ : راه می‌رفتند - لَنَزَّلْنَا : قطعاً نازل می‌کردیم

۹۶- كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا : خدا برای گواه بودن کافی است - خَبِيرًا : آگاه

- ۹۷- **مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ** : هر کس را هدایت کند - **وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ يُجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ** : هر کس را گمراه کند - **لَنْ يَجِدَ** : هرگز نمی‌یابی - **أَوْلِيَاءَ** : سرپرستانی، یاورانی - **نَحْشُرُهُمْ** : آنان را برانگیخته و جمع می‌کنیم - **وُجُوهِهِمْ** : صورت‌هایشان - **عُمِيًّا** : کور - **بُكْمًا** : لال - **صُمًّا** : کر - **مَأْوِيَهُمْ** : جایگاهشان - **كُلَّمَا** : هرگاه - **خَبَّتْ** : (شعله‌اش) فروکش کند - **زِدْنَهُمْ** : برای آنان می‌افزاییم - **سَعِيرًا** : شعله‌های آتش
- ۹۸- **كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا** : استخوان و پوسیده شدیم - **أَيْنَا لَمَبْعُوثُونَ** : ما برانگیخته می‌شویم
- ۹۹- **أَوَلَمْ يَرَوْا** : و آیا ننگریستند؟ - **لَارِيبَ** : (هیچ) شکی نیست - **أَبَى...إِلَّا** : **كُفُّورًا** : جز به کفر و ناسپاسی راضی

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَى وُجُوهِهِمْ عُمِيًّا وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوِيَهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَهُمْ سَعِيرًا ﴿١٧﴾ ذَلِكَ جَزَاءُ هُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْنا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَارِيبَ فِيهِ فَإِنَّ الظَّالِمِينَ إِلَّا كُفُورًا ﴿١٩﴾ قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةً الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿٢٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَنَسَى بَنَى إِسْرَءِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَلْمُوسِي مَسْحُورًا ﴿٢١﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءَ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَائِرٍ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَلْفِرْعَوْتُ مَثْبُورًا ﴿٢٢﴾ فَارَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿٢٣﴾ وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنَى إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿٢٤﴾

نمی‌شوند

- ۱۰۰- **تَمْلِكُونَ** : مالک بودید - **إِذَا** : در این صورت - **لَأَمْسَكُكُمْ** : قطعاً دست نکه می‌داشتید - **خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ** : از ترس (فقیر شدن به خاطر) انفاق - **قَتُورًا** : بسیار بخیل
- ۱۰۱- **آتَيْنَا** : دادیم - **تِسْعَ آيَاتٍ** : نه معجزه - **اسْقَلَ** : بپرس - **لَأَظُنُّكَ... مَسْحُورًا** : جداً تو را جادوشده می‌پندارم
- ۱۰۲- **هَؤُلَاءَ** : اینها - **بِصَائِرٍ** : (به عنوان) دلایل روشنی - **لَأَظُنُّكَ... مَثْبُورًا** : جداً تو را نابودشده می‌بینم
- ۱۰۳- **آرَادَ** : خواست - **أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ** : که آنان را بیرون کند - **أَغْرَقْنَاهُ** : او را غرق کردیم
- ۱۰۴- **أُسْكُنُوا** : ساکن شوید - **وَعْدُ الْآخِرَةِ** : وعده (زندگی) آخرت - **جِئْنَا بِكُمْ** : شما را بیاوریم - **لَفِيفًا** :

دسته‌جمعی

۱۰۵- **مُبَشِّرًا** : مژده دهند - **نَذِيرًا** :

بیم دهند

۱۰۶- **فَرَقْنَاهُ** : آن را بخش بخش کردیم -

لِتَقْرَأَ : تا آن را بخوانی - **عَلَى مُكْثٍ** :

با درنگ - **نَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا** : آن را به تدریج

نازل کردیم

۱۰۷- **اوتوا** : به آنان داده شده - **يُتْلَى** :

خوانده می شود - **يَخْرُجُونَ لِلْآذْقَانِ** : بر

صورت هایشان به زمین می افتند - **سُجَّدًا** :

سجده کنان

۱۰۸- **سُبْحَنَ** : منزّه است - **إِنْ كَانَ ...**

لَمَفْعُولًا : مسلماً انجام شدنی است

۱۰۹- **يَخْرُجُونَ لِلْآذْقَانِ** : رک : ۱۰۷ -

يَبْكُونَ : گریه می کنند - **يَزِيدُهُمْ خُشوعًا** :

بر فروتنی آنان می افزاید

۱۱۰- **أَدْعُوا** : بخوانید - **إِيَّاهُ تَدْعُوا** : هر

کدام را بخوانید - **الْحُسْنَى** : نیکوتر -

لَا تَجْهَرُ بِهِنَّ ... : ... را با صدای بلند نخوان - **لَا تُخَافِتْ بِهَا** : آن را آهسته نخوان - **ابْتَغِ** : بطلب

۱۱۱- **الْحَمْدُ** : تمام ستایش - **لَمْ يَتَّخِذْ** : نگرفته است - **وَلَدًا** : فرزندی - **وَلِيًّا** : سرپرست، یاور - **مِنَ الذِّلِّ** : از روی

ذلت - **كَبِيرُهُ تَكْبِيرًا** : او را به شایستگی بزرگ شمار

سوره کهف

۱- **الْحَمْدُ** : تمام ستایش - **عَوَجًا** : انحرافی

۲- **فَيَّا** : در حالی که استوار است - **لِيُنْذِرَ** : تا بیم دهد - **بَأْسًا** : عذابی - **لَدُنْهُ** : نزد خودش - **يُبَشِّرُ** : مژده دهد

۳- **مَا كَثِينَ** : در حالی که ماندگارند - **أَبَدًا** : برای همیشه

۴- **يُنْذِرَ** : رک : ۲ - **اِتَّخَذَ** : گرفته است - **وَلَدًا** : فرزندی

و بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَّلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا ﴿١٠٥﴾
وَقَرَأْنَا مَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَ نَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾
قُلْ ءَامِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ وَ يَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾ وَ يَخِرُّونَ لِلْآذْقَانِ يَبْكُونَ وَ يَزِيدُهُمْ خُشوعًا ﴿١٠٩﴾ قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَ لَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَ لَا تُخَافِتْ بِهَا وَ ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾ وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَ كَبِيرُهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ ﴿١١٠﴾ آیاتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١﴾ قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾ مَا كَثِيرٌ فِيهِ أَرْبَابًا مُّشْرِكِينَ قُلْ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعَبَدُ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْبَاقِيَ إِذَا شَاءَ فَاعِلًا ﴿٣﴾

- ۵- **كَبُرَتْ**: چقدر بزرگ است - **أَفْوَهِهِمْ**: دهان هایشان - **إِنْ يَقُولُونَ**: نمی گویند
- ۶- **لَعَلَّكَ بَاخِعٌ**: مبدا به هلاکت اندازی - **عَلَىٰ آثَارِهِمْ**: به خاطر روی گردانی آنان - **أَسَفًا**: (از روی) تأسف و اندوه
- ۷- **لِتَبْلُوهُمْ**: تا آنان را بیازماییم - **أَيُّهُمْ**: کدام یک از آنان - **أَحْسَنُ عَمَلًا**: (دارای) عمل نیکوتر
- ۸- **إِنَّا لَجَاعِلُونَ**: قطعاً ما می گردانیم - **صَعِيدًا**: خاک خشک - **جُرُزًا**: بی آب و علف
- ۹- **أَمْ حَسِبْتَ**: آیا پنداشتی - **أَصْحَابِ الْكَهْفِ**: مردان غار - **الرَّقِيمِ**: سنگ نوشته
- ۱۰- **أَوَىٰ**: پناه بردند - **الْفِتْيَةِ**: جوانمردان - **الْكَهْفِ**: غار - **ءَاتِنَا**: به ما بده - **لَدُنْكَ**: نزد خودت - **هَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا**: کار ما را سامان ده

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِإِبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۝ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ۝ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ ءَايَتِنَا عَجَبًا ۝ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا ءَاتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝ فَضَرْبْنَا عَلَىٰ ءَاذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا ۝ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ ءَامَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝ وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا ۝ هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ ءِلَٰهَةً لَّوَلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطٰنٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝

- ۱۱- **ضَرْبْنَا عَلَىٰ ءَاذَانِهِمْ**: آنان را (در آرامش) خوابانیدیم - **الْكَهْفِ**: رک : ۱۰ - **سِنِينَ عَدَدًا**: سالیانی چند
- ۱۲- **بَعَثْنَاهُمْ**: آنان را بیدار کردیم - **لِنَعْلَمَ**: تا مشخص کنیم - **أَيُّ الْحِزْبَيْنِ**: کدام یک از دو گروه - **أَحْصَىٰ**: (درست) حساب کرده است - **لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا**: مدت درنگ کردنشان
- ۱۳- **نَقُصُّ**: بیان می کنیم - **نَبَأَهُمْ**: خبر (داستان)شان - **فِتْيَةً**: رک : ۱۰ - **زِدْنَاهُمْ هُدًى**: بر هدایت آنان افزودیم
- ۱۴- **رَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ**: آنان را دلگرم کردیم - **قَامُوا**: به پا خواستند - **لَنْ نَدْعُوَ**: هرگز نمی خوانیم، نمی پرستیم - **إِذَا**: در این صورت - **شَطَطًا**: سخن گزاف و ناروا
- ۱۵- **هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا**: این قوم ما - **اتَّخَذُوا**: گرفتند - **ءِلَٰهَةً**: معبودهایی - **لَّوَلَا يَأْتُونَ ... ؟**: چرا ... را نمی آورند؟ - **سُلْطٰنٍ بَيِّنٍ**: دلیلی - **بَيِّنٍ**: آشکار - **أَظْلَمُ**: ستمکارتر - **مِّنْ**: من + **مِّنْ**: افتری... **كَذِبًا**: دروغ بسته است

وَإِذْ اعْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوَّا إِلَى الْكَهْفِ
يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا
﴿١٦﴾ وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزْوُرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ
الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ
مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ عَايَةِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ
يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾ وَتَحْسَبُهُمْ آيِقَاطًا وَهُمْ
رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ
بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَلَمُلَمِثْتَ مِنْهُمْ رُعبًا ﴿١٨﴾ وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ
لَيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا
يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا
أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى
طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾ إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ
أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

۱۶- **إِذْ اعْتَرَلْتُمُوهُمْ** : اینک که از آنان
کناره گیری کردید - **فَأَوَّا** : پس پناه
ببرید - **الْكَهْفِ** : غار - **يَنْشُرْ** : (تا)
بگستراند - **يُهَيِّئِ** : فراهم کند - **مَرْفَقًا** :
گشایشی، آرامشی

۱۷- **تَرَى** : می دیدی - **تَزْوُرُ** : متمایل
می شد - **كَهْفِهِمْ** : رک : ۱۶ - **ذَاتَ**
الْيَمِينِ : به سمت راست - **تَقْرِضُهُمْ** : از
آنان دور می شد - **ذَاتَ الشِّمَالِ** : به
سمت چپ - **فَجْوَةٍ** : پهنه وسیعی - **مَنْ**
يَهْدِ : هر کس را هدایت کند - **الْمُهْتَدِ** :
هدایت یافته - **مَنْ يُضِلِلْ** : هر کس را
گمراه کند - **لَنْ تَجِدَ** : هرگز نمی یابی -
وَلِيًّا : یاور - **مُرْشِدًا** : راهنمایی کننده ای
۱۸- **تَحْسَبُهُمْ آيِقَاطًا** : آنان را بیدار
می پنداشتی - **وَهُمْ رُقُودٌ** : در حالی که
خوابیده بودند - **نُقَلِّبُهُمْ** : آنان را
برمی گردانیدیم - **ذَاتَ الْيَمِينِ** : رک : ۱۷ -
ذَاتَ الشِّمَالِ : رک : ۱۷ - **وَكَلْبُهُمْ**

بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ : سگشان دو دستش را گشوده بود - **بِالْوَصِيدِ** : در دهانه (غار) - **اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ** : نگاهت بر آنان
می افتاد - **لَوَلَّيْتَ** : قطعاً روی می گرداندی - **فِرَارًا** : گریزان - **لَمُلَمِثْتَ... رُعبًا** : آکنده از ترس می شدی
۱۹- **بَعَثْنَاهُمْ** : آنان را بیدار کردیم - **لَيَتَسَاءَلُوا** : تا از یکدیگر سؤال کنند - **كَمْ لَبِثْتُمْ** : چقدر (در خواب) بودید؟ - **أَعْلَمُ** :
داناتر - **ابْعَثُوا** : بفرستید - **وَرِقِكُمْ هَذِهِ** : این سکه تان - **فَلْيَنْظُرْ** : (فَ + لَيَنْظُرْ) پس باید ببیند - **أَيُّهَا** : کدام یک از
(مردمان) شهر - **أَزْكَى طَعَامًا** : (دارای) غذایی پاکیزه تر - **فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ** : (فَ + لَيَأْتِكُمْ) پس باید ... را برایتان بیاورد -
وَلْيَتَلَطَّفْ : (وَ + لَيَتَلَطَّفْ) و باید با نرمی برخورد کند - **لَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ** : از وجود شما آگاه نگرداند
۲۰- **إِنْ يَظْهَرُوا** : اگر دست یابند - **يَرْجُمُوكُمْ** : سنگسار تان می کنند - **يُعِيدُوكُمْ** : شما را وارد کنند - **مِلَّتِهِمْ** :
آیینشان - **لَنْ تُفْلِحُوا** : هرگز رستگار نمی شوید - **إِذَا** : در این صورت

۲۱- **أَعْرَضْنَا** : (مردم را) آگاه کردیم - **السَّاعَةِ** : قیامت - **لَارِيبَ** : (هیچ) شکی نیست - **يَتَنَزَّعُونَ** : به نزاع و کشمکش می‌پرداختند - **أَمْرُهُم** : (درباره) کارشان - **ابنوا** : بسازید - **عَلَيْهِمْ** : بر (در غار) آنان - **بُنَيَانًا** : دیواری - **أَعْلَمُ** : داناتر - **غَلَبُوا** : آگاهی یافتند - **لَتَنْتَخِذَنَّ** : قطعاً می‌سازیم

۲۲- **ثَلَاثَةً** : سه (نفر بودند) - **رَابِعُهُمْ** : چهارمینشان - **كَلْبُهُم** : سگشان - **خَمْسَةً** : پنج (نفر بودند) - **سَادِسُهُم** : ششمینشان - **رَجْمًا بِالْغَيْبِ** : از روی حدس و گمان و تیر به تاریکی انداختن - **سَبْعَةً** : هفت (نفر بودند) - **ثَامِنُهُم** : هشتمینشان - **أَعْلَمُ** : رک : ۲۱ - **لَا تُمَارِ** : مجادله نکن - **فِيهِمْ** : در مورد آنان - **مِرَاءً ظَاهِرًا** : مجادله (در حد آنچه با وحی) آشکار شده - **لَا تَسْتَفْتِ** : نظر نخواه

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِفِهِمِ الْإِمْرَاءَ ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

۲۳- **لَا تَقُولَنَّ** : هرگز نگو - **لِشَايٍ** : در هیچ موردی - **غَدًا** : فردا

۲۴- **أَذْكُرْ** : یاد کن - **نَسِيتَ** : از یاد بردی - **عَسَى** : شاید، بسا - **أَنْ يَهْدِيَنِي** : که مرا هدایت کند - **لِأَقْرَبَ ... رَشَدًا** : به (راهی) نزدیکتر به نجات

۲۵- **لَبِثُوا** : ماندند - **كَهْفِهِمْ** : غارشان - **ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ** : سیصد سال - **ازدادوا** : افزودند - **تِسْعًا** : نه (سال)

۲۶- **أَعْلَمُ** : رک : ۲۱ - **مَا لَبِثُوا** : مدتی که ماندند - **أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ** : چه بینا و چه شنواست! - **وَلِيٍّ** : یاور - **لَا يُشْرِكُ** : مشارکت ندارد

۲۷- **أُوحِيَ** : وحی شده است - **لَا مُبَدِّلَ** : (هیچ) تغییردهنده‌ای نیست - **لَنْ تَجِدَ** : هرگز نمی‌یابی - **مُلْتَحَدًا** : پناهگاهی

۲۸- **إَصْبِرْ** : شکبیا گردان - **يَدْعُونَ** :

می خوانند، می پرستند - **بِالْعَدْوَةِ** : در

صبح - **العِشِيِّ** : شام - **يُرِيدُونَ** :

می خواهند - **وَجْهَهُ** : خشنودی او -

لَا تَعُدُّ : برنگردد - **عَيْنَاكَ** : چشمانت -

لَا تُطِيعُ : اطاعت نکن - **أَغْفَلْنَا** : غافل

کرده ایم - **إِتَّبَعَ** : پیروی کرده است -

هَوْنُهُ : هوای (نفس) خود - **فُطْرًا** : افراط

۲۹- **فَلْيُؤْمِنِ** : فَا + **لِيُؤْمِنِ** - **أَعْتَدْنَا** :

آماده کرده ایم - **أَحَاطَ بِهِمْ** : آنان را

احاطه کرده است - **سُرَادِقُهَا** :

سرابرده اش - **إِنْ يَسْتَغِيثُوا** : اگر یاری

بجویند - **يُغَاثُوا** : یاری شوند - **المُهْلِ** :

فلز گداخته - **يَشْوَى** : بریان می کند -

الْوُجُوهَ : صورت ها - **بِئْسَ الشَّرَابُ** : چه

نوشیدنی بدی است - **سَاءَتِ مُرْتَفَقًا** :

آرامشگاه بدی است

۳۰- **لَا تُضْيِعُ** : تباہ نمی کنیم - **أَحْسَنَ**

عَمَلًا : کار نیک انجام داده است

۳۱- **عَدِنٍ** : جاودانه - **الْأَنْهَارُ** : نهرها -

وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعَدْوَةِ وَالْعِشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِيعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوْنَهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا ﴿٢٨﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعَمَ الثَّوَابِ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾ وَاصْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾ كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ ءَاتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٣﴾ وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

يُحَلَّوْنَ : آراسته می شوند - **أَسَاوِرَ** : دستبندهایی - **ذَهَبٍ** : طلا - **يَلْبَسُونَ** : می پوشند - **ثِيَابًا** : لباس هایی - **خُضْرًا** :

سبز - **سُنْدُسٍ** : حریر نازک - **إِسْتَبْرَقٍ** : حریر ضخیم - **مُتَّكِئِينَ** : در حالی که تکیه زده اند - **الْأَرَائِكِ** : تخت ها -

نِعَمَ الثَّوَابِ : چه خوب پاداشی است - **حَسُنَتْ مُرْتَفَقًا** : آرامشگاه خوبی است

۳۲- **رَجُلَيْنِ** : دو مرد - **جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ** : دو باغ انگور - **حَفَفْنَاهُمَا** : اطراف آن دو را پوشانده بودیم - **نَخْلٍ** :

درخت خرما - **زَرْعًا** : کشتزاری

۳۳- **كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ** : هر دو باغ - **ءَاتَتْ** : می داد - **أُكُلَهَا** : محصولاتش - **لَمْ تَظْلِمْ** : کم نمی کرد - **فَجَّرْنَا** : جاری کرده

بودیم - **خِلْفَهُمَا** : میان آن دو

۳۴- **ثَمَرٌ** : اموال گوناگونی - **صَاحِبِهِ** : همنشینش - **وَهُوَ يُحَاوِرُهُ** : در حالی که با او گفتگو می کرد - **أَعَزُّ نَفَرًا** :

(دارای) نفرت نیرومندتر

۳۵- مَا أَظُنُّ : گمان نمی کنم - أَنْ تَبِيدَ :

که نابود شود

۳۶- مَا أَظُنُّ ... قَائِمَةً : گمان نمی کنم

... برپا شود - السَّاعَةَ : قیامت - لَئِنْ

رُدِدْتُ : اگر بازگردانده شوم - لَا جِدَنَّ :

قطعاً می یابم - خَيْرًا ... مُنْقَلَبًا :

جایگاهی بهتر

۳۷- صَاحِبُهُ : همنشینش - وَ هُوَ

يُجَاوِرُهُ : که با او گفتگو می کرد - تُرَابٍ :

خاک - سَوْنِكَ رَجُلًا : تو را به صورت

مردی سامان داد

۳۹- لَوْلَا ... قُلْتُ : چرا نگفتم؟ - إِنْ تَرِنَ

أَنَا : اگر مرا می بینی

۴۰- عَسَى : شاید، بسا - أَنْ يُؤْتِيَنَّ : که

به من بدهد - خَيْرًا : بهتر - يُرْسِلَ :

بفرستد - حُسْبَانًا : عذابی - تُصْبِحُ :

بگردد - صَعِيدًا : خاکی - زَلَقًا : نرم،

بی گیاه

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ
أَبَدًا ۝ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي
لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّكَ رَجُلًا
۝ لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝ وَلَوْلَا إِذْ
دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَنِ أَنَا
أَقَلُّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ۝ فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنَّ خَيْرًا مِنْ
جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحُ صَعِيدًا
زَلَقًا ۝ أَوْ يُصْبِحُ مَا وَهَا غُورًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ۝
وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ
خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرْوِشِهَا وَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝
وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةً يَتُصَوَّرُهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۝
هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ۝
وَضُرِبَ لَهُمْ
مَثَلُ الْحَيْرِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ
فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا ۝

۴۱- يُصْبِحُ ... غُورًا : فروکش کند - لَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا : هرگز نتوانی آن را به دست آوری

۴۲- أُحِيطَ بِثَمَرِهِ : محصولش نابود شد - أَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ : پیوسته اظهار پشیمانی می کرد - أَنْفَقَ : هزینه

کرده بود - خَاوِيَةٌ : فرو ریخته - عُرْوِشِهَا : سقف (بنا) هایش، داربست هایش - يَلَيْتَنِي : ای کاش من

۴۳- فِتْنَةً : گروهی - مُنتَصِرًا : یاری کننده (خود)

۴۴- هُنَالِكَ : در آنجا (ثابت شد) - الْوَلَايَةُ : یابوری، سرپرستی - خَيْرٌ ثَوَابًا : (دارای) پاداش بهتر - خَيْرٌ عُقْبًا :

عاقبت بهتر

۴۵- اخْتَلَطَ : آمیخته گردید، مخلوط شد - نَبَاتُ : گیاهان - أَصْبَحَ هَشِيمًا : (طوری) خشک شد - تَذْرُوهُ : که آن را

پراکنده می کند - الرِّيحُ : بادها

۴۶- **الْبَنُونَ** : فرزندان - **الْبَاقِيَةُ**

الصَّالِحَاتُ : اعمال صالح ماندگار -

خَيْرٌ ... ثَوَابًا : (دارای) پاداش بهتر -

خَيْرٌ أَمَلًا: امیدبخش تر

۴۷- **نُسِيرُ** : به حرکت در می آوریم -

الْجِبَالُ : کوهها - **تَرَى** : می بینی - **بَارِزَةً** :

آشکار (مسطح) - **حَسَرْتُهُمْ** : آنان را

برانگیخته و جمع می کنیم - **لَمْ نَعَادِرْ** :

فروگذار نمی کنیم

۴۸- **عُرِضُوا** : عرضه می شوند - **صَفًّا** :

صف کشیده - **لَقَدْ جِئْتُمُونَا** : قطعاً به

نزد ما آمده اید - **أَوَّلَ مَرَّةٍ** : اولین بار -

زَعَمْتُمْ : پنداشتید - **أَلَّن نَجْعَلَ** : که هرگز

قرار نمی دهیم

۴۹- **وُضِعَ** : (در میان) قرار داده شود -

تَرَى : رک : ۴۷ - **مُشْفِقِينَ** : که هراسانند -

يَمَّا : مین + ما - **يُؤَلِّتُنَا** : ای وای بر ما -

مَالِ هَذَا الْكِتَابِ : این چه کتابی

است؟ - **لَا يُعَادِرُ** : رک : ۴۷ - **أَحْصَلَهَا** :

برشمرده است - **وَجَدُوا** : بیابند

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَةُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ
عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسِيرُ الْجِبَالَ وَتَرَى
الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَسَرْنَاهُمْ فَلَمْ نَعَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾ وَعُرِضُوا عَلَى
رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ
أَلَّن نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ
مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُؤَلِّتُنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ
لَا يُعَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَلَهَا وَجَدُوا مَا عَمِلُوا
حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
فَاتَّخَذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَهُمْ عَدُوٌّ
يَبْسُ الظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَا أَشْهَدُهُمْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَصُدًا
﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ
النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

۵۰- **فَسَقَ** : نافرمانی کرد - **تَتَّخِذُونَهُ** : او را می گیرد - **ذُرِّيَّتَهُ** : فرزندان - **أَوْلِيَاءَ** : دوستان، سرپرستان - **عَدُوٌّ** :

دشمن - **يَبْسُ ... بَدَلًا** : بد جایگزینی است

۵۱- **مَا أَشْهَدُهُمْ** : آنان را گواه و حاضر نکردم - **مَا كُنْتُ مُتَّخِذَ** : هرگز نگرفته ام - **الْمُضِلِّينَ** : گمراه کنندگان -

عَصُدًا : دستیار

۵۲- **نادوا** : صدا کنید - **زَعَمْتُمْ** : (که شما آنان را) می پنداشتید - **دَعَوْهُمْ** : آنان را فراخواند - **لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ** : (به

آنان) پاسخ ندهند - **مَوْبِقًا** : هلاکت گاهی

۵۳- **رَأَى** : ببینند - **ظَنُّوا** : یقین کنند - **أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا** : که در آن خواهند افتاد - **لَمْ يَجِدُوا** : نیابند - **مَصْرِفًا** : راه

گریزی

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَشَيْءٍ جَدَلًا ۝٥٤ وَمَنْعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝٥٥ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝٥٦ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِلَّا ابْتِغَاءَ عَذَابِ رَبِّكَ ۝٥٧ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ ۚ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجْدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا ۝٥٨ وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ۝٥٩ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتْنِهِ لَا آْبَرُحْ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝٦٠ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝٦١

۵۴- صَرَّفْنَا : به شیوه‌های گوناگون بیان کردیم - کَانَ... أَكْثَرَشَيْءٍ جَدَلًا:

بیشتر از هر چیزی اهل مجادله است

۵۵- يَسْتَغْفِرُوا : آمرزش خواهند - أَنْ

تَأْتِيَهُمْ : اینکه (درخواست کردند)

سراغشان بیاید - قُبُلًا : رو در رو، آشکارا

۵۶- مَا نُرْسِلُ : نمی‌فرستیم - مُبَشِّرِينَ وَ

مُنذِرِينَ : (به عنوان) مژده‌دهندگان و

بیم‌دهندگان - يُجَادِلُ : مجادله می‌کند -

لِيُدْحِضُوا : تا از بین ببرند - اتَّخَذُوا...

هُزُوًا: .. را به تمسخر گرفتند - أُنذِرُوا:

بیم داده شده‌اند

۵۷- أَظْلَمُ : ستمکارتر - مِّنْ : مِّنْ + مِّن -

ذُكِّرَ : تذکر داده شود (پند داده شود) -

أَعْرَضَ : روی بگرداند - نَسِيَ : فراموش

کند - مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ : آنچه پیش

فرستاده است - أَكِنَّةٌ : پرده‌هایی -

أَنْ يَفْقَهُوهُ : که مبدا آن را بفهمند -

إِذَا :

عَازَانِهِمْ : گوش‌هایشان - وَقْرًا : سنگینی - إِنْ تَدْعُهُمْ : اگر آنان را فراخوانی - لَنْ يَهْتَدُوا : هرگز هدایت نیابند - إِذَا :

در این صورت

۵۸- ذُو : صاحب، دارا - لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ : اگر (می‌خواست) آن را مؤاخذه کند - لَعَجَّلَ : قطعاً تعجیل می‌کرد - لَنْ

يَجْدُوا : هرگز نیابند - مَوْثِقًا : پناهگاهی

۵۹- الْقُرَىٰ : (مردم) شهرها - أَهْلَكْنَاهُمْ : هلاکشان کردیم - مَهْلِكِهِمْ : زمان هلاکشان

۶۰- فْتَنَهُ : جوان همراه خود (یوشع بن نون) - لَا آْبَرُحْ : دست از تلاش برنمی‌دارم - حَتَّىٰ أَبْلُغَ : تا برسم - مَجْمَعَ

الْبَحْرَيْنِ : محل برخورد دو دریا - أَوْ أَمْضِيَ : هر چند راه بروم - حُقُبًا : روزگاری (طولانی)

۶۱- بَلَغَا : رسیدند - مَجْمَعَ : (به) محل برخورد - نَسِيَا : فراموش کردند - حُوتَهُمَا : ماهی‌شان (که برای غذا به

همراه داشتند) - اتَّخَذَ : در پیش گرفت - سَبِيلَهُ : راهش - الْبَحْرِ : دریا - سَرَبًا : با حرکت در یک راه کانال مانند